

Bölüm - I

ÇALIŞMALAR

Odamız, 12 Marttan sonra kurulan "Reform Hükümeti"ne, halkımız yararına yapılacak reform çalışmalarında, bütün imkânları ile destek olmağa hazır olduğunu belirtmek ve bu arada meslek kuruluşu olarak çözümünü istediği sorunları hükümete iletmek üzere çeşitli Bakanlıklar nezdinde teşebbüse geçmiştir. "Yatırımcı Bakanların talebine" de uygun düşen bu dayanışmanın sağlanması amacıyla yapılan görüşmelerde şu temel konularda sorunlarımız açıklıkla ortaya konmuş ve tartışılmıştır.

1. Yan Ödemeler konusu ve Teknik Personel Statüsü,
2. Yabancı sermayeli Müşavirlik ve Mühendislik Firmaları sorunu ve Milli Proje Bürolarının geliştirilmesi,
3. Mühendis ve Mimar Odaları Kanunu,
4. Proje hizmetlerinin yapılmasına ilişkin 7/117 sayılı Kararnamenin uygulanması sorunu,
5. Belediyece verilen projelerin Odalarca vize edilmeleri konusu,
6. Yeni hükümetçe girişilecek reform çalışmalarında Meslek Odalarının katkılarının da sağlanması,

Odamız Yönetim Kurulu kamu kesimi teknik elemanlarının ve bu arada inşaat mühendislerinin yeni Personel Kanunu kapsamına alınmalarından sonra, büyük maddi zorluklar içerisinde bulunduğunu, eski yan ödemelerden "mahrumiyet" ve "soyyal-yet" zamlarının verilmediğini, özellikle mahrumiyet bölgelerinde, şantiyelerde çalışan inşaat mühendislerinin büyük haksızlıklara uğratıldığını belirtmiş ve hazırlanan yeni yan ödemeler kararnamesinde Odalar ve TEKSEN tarafından hazırlanan Yan Ödemeler Tasarısının esas alınmasını talep etmiştir. Ayrıca Teknik elemanlar için uzun vadede mutlaka bir Teknik Personel Statüsü hazırlamanın zorunlu olduğu bir kere daha ortaya konulmuştur. Bundan başka Türkiye Teknik Gücünün gelişmesini ve kalkınmasını sağlayabilmek amacıyla yabancı sermayeli müşavirlik - mühendislik firmalarının en kısa zamanda millileştirilip, şu anda büyük sıkıntılar içerisinde bulunan milli proje bürolarının desteklenmesi gerektiği üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulmuş, Odamızın yabancı sermaye kontrolündeki firmalara karşı milli proje bürolarımızı sonuna kadar savunmağa ve desteklemeye kararlı olduğu belirtilmiştir. Öte yandan Meslek Odalarının, Kamu yararına gerçek bir baskı grubu şeklinde olumlu ve yapıcı görev görebilmeleri için Odaların mutlaka tüzel kişiliğe sahip olmalarının ve T.B.M.M. de bulunan teklifin bir an önce kanunlaştırılmasının gerekli olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca proje hizmetlerinin yapılmasına ilişkin 7/117 sayılı Kararnamenin bütün kamu kuruluşları tarafından uygulanması ve Belediyelere verilen projelerin tümünün Odalarca vize edilmesi üzerinde de durulmuş, yeni hükümetçe girişilecek reform çalışmalarında Meslek Odalarının görüşlerinin alınmasının yararlı olacağı açıklanmıştır."

Bu temaslarda ayrıca Bakanlara yazılı bir metin de takdim edilmiştir.

YATIRIMCI BAKANLARIN TALEBİ ÜZERİNE İMAR VE İSKÂN, BAYINDIRLIK, ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR, SANAYİ VE TİCARET BAKANLIKLARINA SUNULAN ODA GÖRÜŞÜ

1 — İnşaat Kesimi Sorunları :

Kuşku yok ki, inşaat kesiminin sorunları da Türkiye'nin öteki sorunlarından ayrılamaz, soyutlanamaz. Bu noktayı gözönüne alarak, belli başlı sorun ve çözümler şöylece özetlenebilir :

A) İnşaat Sektöründeki artış hızının, katma değer artışında sürekli

bir azalma olmakla beraber, 3 yıllık ortalama değeri yüzde 9.1 dir. Oysa, ortalama plan hedefi yüzde 7.2 idi.

Gene inşaat sektörünün GSMH-ya oranı (1970 için) yüzde 5.7 dir.

Görülüyor ki, her durumda, bu sektörün büyümesi plân hedefinden yukarıdadır ve ulusal gelir içindeki payı, yani verimliliği düşüktür. Üste-

lik İnşaat sektöründe, özel yatırımların yöneldiği saha, çoğunlukla konut (lüks konut öncelikle) ve ticari yapılarıdır.

Şu halde, inşaat sektöründeki büyümenin plan hedefine uygun bir seviyeye düşürülmesi lüks konut yatırımlarının azaltılması ve konut yatırımlarındaki artışın belli ölçüler içinde kalması yönünde tedbirler alınması gerekmektedir.

Başka bir deyişle, özel sektör yatırımlarında yapı değişikliği olmalı, adı geçen yatırımların büyük bir kısmını teşkil eden konut yatırımlarının özel sektörün toplam yatırımları içindeki oranı düşürülmelidir.

B) Bugün, inşaat sektörü için yapılan sivil istihdam tahmini yarım milyonu aşmaktadır. (1970 : 499.000; 1971 : 529.000).

Önümüzdeki dönem için özellikle Üçüncü Beş Yıllık Plan'ın hazırlanmasında hesaba katılmak üzere, bu sektörde işgücü yoğunluğuna dayanan bir teknolojik kalkınma yöntemi benimsenmeli ve olanakları hazırlanmalıdır.

İnşaat sektörü içinde gerçekleştirilen bazı alt yapı yatırımlarında, örneğin sulama kanalları inşaatı, demiryolu inşaatı, karayolu alt yapı inşaatı, dolgu ve toprak baraj inşaatı, hava alanları inşaatı vb. gibi büyük ölçüde hafriyatı gerektiren alanlarda ham işgücü kullanılması zorunlu ve mümkündür.

C) İsraf edilen yahut kullanılmayan kaynakların üretken ve verimli yatırımlara yönlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, kalkınma hızının gerçekleşmesi için yatırım mallarının fiyatlarında büyük yükselişlerin olmaması gerekmektedir. Dolayısıyla, temel yatırım mallarının (demir, çelik, çimento, enerji vb.) üretiminde, yurdumuzda, devlet birinci derecede rol oynadığından, bu kaynaklar üstünde fiziki bir planlama uygulamak, yerinde ve zorunlu olmaktadır.

Böylece, sözü edilen sınırlı kaynaklarımızı, lüks tüketim alanlarından, hatta ikinci derecedeki üretim dallarından kalkınmayı sağlayacak hayati yatırım alanlarına kaydırmak mümkün olacaktır.

D) Enerji üretimi, plan hedeflerinin altında kalmıştır. Kaldı ki, yurdu-

muzun ekonomik yakıt üretimi sınırlı olmasına izlenecek enerji siyasetinin kesinkes dövize ihtiyaç gösteren ithal malı petrol tüketimine yahut ulusal zenginlik kaynağı ormanlarımıza dayanmaması gerekliliğine rağmen, hidrolik enerji üretim kapasitesinin toplam enerji içindeki payı azalmaktadır.

Dolayısıyla, elektrik enerjisi üretiminde uzun dönemli plânlama yapılması, su kaynaklarından yararlanma ön plâna alınmalı ve hidro-elektrik santrallara öncelik verilmelidir.

E) Ulaştırma siyaseti radikal anlamda yeni baştan gözden geçirilmelidir.

Özellikle, 1950 yılından bu yana bol dış yardım alarak, birden bire gelişen karayolları, izlenen ulaştırma siyaseti ve özel sektöre öncelik tanıyan anlayış yüzünden demiryollarını zarar eder durumda bırakmıştır. Kara ve demiryolları arasında bir gerçek işbirliği yoktur. Yolcu taşınması atbaşı gidiyor sayılmakla beraber yük taşımaları da karayolları yararına kayıplar olmaktadır.

Karayollarının yapım ve bakımı tamamen devlet tarafından yüklenmesine rağmen, karayolları ulaştırmasında büyük ölçüde özel sektör faaliyet göstermekle ve bu yatırımlardan hiç katkısız yararlanmaktadır. Dolayısıyla, karayollarından yararlananlar bu şebekenin bakım ve amortismanına belli bir şekilde katılmalıdır.

2 — Devletin Teknik Personeli İstihdam Politikası ve Teknik İnsan Gücünün Rasyonel Kullanılma Sorunu :

Yatırımların politik ve ekonomik baskılardan uzak ve sadece toplumsal kalkınmayı amaçlayan bir görüşle ele alınabilmesi için;

a) Teknik gücün israfını önleyebilmek için büyük yatırımcı devlet kuruluşlarının reorganizasyonuna gidilmeli,

b) Yabancı sermayeye dayalı mühendislik ve müşavirlik bürolarının devlet eliyle beslenmesi politikasına son verilmeli, böyle bürolar derhal devletleştirilmeli ve millî proje bürolarının gelişebilmelerinin şartları yaratılmalı,

c) Teknik elemanlar, çalışma şartlarına uygun ve yatırımların poli-

tik baskılardan uzak, bilim ve tekniğin gerektirdiği şekilde planlanmasına imkân veren bir statüye (Odamız ve diğer teknik eleman kuruluşları böyle bir statünün hazırlığı içindedirler) kavuşturulmalıdır.

3 — Teknik Eğitim ve Özel Yüksek Okullar Sorunu :

Teknik insan gücü yetiştirilmesi ve geliştirilmesi için;

a) Üniversitelerin tümünün bilimsel ve idari özerkliğe sahip olması; verilen eğitimin yurt gerçeklerine uygun biçimde ve somut olarak yeniden gözden geçirilmesi; üniversitelerde gece eğitiminin düzenlenmesi ve yaygınlaştırılması;

b) Orta dereceli teknik okulların geliştirilmesi; ve yüksek öğretime geçişin sağlanması :

c) Özel okul öğrencilerinin kademe sınavlar ve özel ilâve eğitimle, devlet öğretim kurumlarına alınması; gereklidir.

4 — Büyük Yatırımcı Devlet Kuruluşlarının Politikası ve Proje Ofisi Sorunu :

Ülkemizde yabancı müşavirlik firmalarının tahakkümüne son verilebilmesi için;

a) Yatırımların ana plânlama ve yapılabilirlik kademesindeki teknik hizmetlerinin tümü ile yatırımcı devlet kurumlarında yürütülmesi sağlanmalı; yabancı müşavirlik firmalarının bu alandaki faaliyetine son verilmeli; bunun yerine gerektiği takdirde yabancı uzmanlardan sınırlı ve geçici olarak yararlanma yoluna gidilmelidir.

b) Ana plânlama ve yapılabilirlik çalışmalarını tek elden yürütecek Devlet Proje Ofisi kurulmalı; tatbikat projelerinin milli özel bürolara dağıtımını bu büro tarafından yapılarak, milli proje büroları yabancı müşavirlik firmalarının tatbikat projesi hazırlayıcıları olmaktan ve onlara ekonomik bağımdan bağımlılıktan kurtarılmalıdır.

Bu arada Devlet Proje Ofisinin kurulması ile ilgili Odamız görüşünü isteyen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na Oda görüşümüzü kapsayan aşağıdaki metin iletilmiştir.

DEVLET PROJE OFİSİNİN KURULMASI İLE İLGİLİ ODAMIZ GÖRÜŞÜ

T. C.
ENERJİ ve TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Organizasyon ve Metod Müşavirliği
ANKARA

İşaretiniz : 25.5.1971 19/920-93 28813
İşaretimiz :

Yukarıda tarih ve sayısı belirtilen yazınızla istemiş olduğunuz Devlet Proje Ofisi'nin kuruluşu ile ilgili Odamız görüşü genel hatları ile aşağıda belirtilmiştir.

Genel : Yurdumuzda bir çok alanlarda özellikle inşaat mühendisliği sahasında, özel ve devlet kesiminde etkin bir proje ve ilgili bilgi potansiyeli mevcuttur. Ama bu potansiyel güç gerektiği kadar yararlı olamamaktadır. Bunun sebebi mevcut gücün, özel kesimde küçük birimler halinde, dağınık olması, iş devamlılığının olmaması sebebi ile çalışmalarında ihtisaslaşma-

dan ayrılıp, teşkilatlanmaya gidememeleri; Devlet kesiminde ise bir çok sebeplerden ihtisaslaşmış projeci elemanların istihdam zorluğu ve hizmet devamlılığının sağlanamaması; proje ile ilgili bilgi birikiminin sistematik olarak değerlendirilmemesi; projeci daireler arasındaki farklı tatbikatlar; yapılmış hizmetlerin değerlendirilerek tekrar kullanılamaması diye özetlenebilir.

Proje yapımında ve değerlendirmesindeki her safhada teknik ve ekonomik kriterler Türkiye şartlarına uymamakta ve aynı hizmet için dahi her kurum tarafından ayrı ayrı ve yetersiz bir şekilde uygulanmaktadır. Türkiye

için proje yapımı ile ilgili genel standart ve şartnameler bulunmamaktadır. Ayrıca bu durum ileriye götürücü bir bilgi birikiminin oluşmasını da engellemekte dolayısıyla proje yapımı ve değerlendirilmesi ya yetersiz olmakta ya da yabancılar tarafından yapılmaktadır. Her iki halde de para, zaman ve güç israfı olmaktadır. Bu potansiyelden tam yararlanmak için proje yapım standartlarını ve şartnamelerini geliştirmek ve gerekli denetimi yapmak projelendirme alanında önemli bir gelişmenin kaynağı olacaktır.

Diğer taraftan yurdumuzda gün geçtikçe ihtiyacı daha fazla hissedilen sanayi tesisleri ile ilgili plânlama, fizibilite ve proje safhasında :

- Kuruluş yeri seçimi,
- Kapasitelendirme etüdü
- Teknoloji seçimi,
- Proses,
- Makine konstrüksiyon mühendisliği

hizmetlerinde büyük bir açık vardır. Bu sahada kısa sürede mutlak surette teşkilatlanmak gerekmektedir.

Bu bakımdan kurulması düşünülen Devlet Proje Ofisi'ne 2 yönlü görev verilmelidir. D.P.O.;

— Bir yandan mevcut potansiyelden en iyi yararlanmak için gerekli ortamı, organizasyonu yaratmak, mura-kabe ve tanzim işlerini yapmalı;

— Diğer yandan eksiği hissedilen sanayi tesisleri proje hizmetlerinde bizzat teşkilatlanmalıdır.

D.P.O. nin bütün proje dallarında bilfiil çalışacak tarzda teşkilatlanmasının görevini tam yerine getirmede zararlı olacağı kanaatindeyiz.

Bu görüşlerin ışığında Devlet Proje Ofisi'nin görevleri üç ana bölümde şöyle sıralanabilir :

1 — Koordinasyon ve karar verme :

Devlet Plânlama Teşkilâtı'na yardımcı olarak ve DPT ile müştereken tespit ettiği esaslarla yatırımcı kuruluşlara (Resmî ve Özel) ait yatırımların, yatırım projelerinin muayyen seviyeden sonra ekonomik ve teknik açıdan D.P.O. tarafından denetlenmesi ve vize edilmesi. (Yatırım programına girecek projelerin bu vizeyi almaları

şartı mutlaka aranmalıdır.) Bu tetkik bilhassa projelerin aynı esaslara göre değerlendirilmesi ve öncelik alması-na, kaynakların en faydalı şekilde kullanılmasına yardımcı olacaktır. Bu tetkik bütün yatırım projelerinin gerekli etüdlere dayanarak yapılmasının kontrolünü de temin edecektir. Yatırımcı kuruluşların uzun ve kısa vadede yapacağı projelerin programlarının hazırlanmasına yardımcı olmalı ve yön vermelidir.

2 — Proje hizmetlerinin gelişmesini ve mevcut güçten en iyi şekilde faydalanmayı sağlama :

Bu hizmetleri ofisin kendisi yapabileceği gibi ilgili kuruluşlarca yapılmasını ve koordinasyonunu sağlar.

a) Proje yapım ve değerlendirme-sinde teknik ve ekonomik standart ve kriterlerin hazırlanmasını sağlamak, mevcutları birleştirmek.

b) Proje ihale sistemini geliştirmek, tip şartnameleri hazırlamak.

c) Çeşitli kurumlar tarafından yapılmış olan "Tip Projeleri" derlemek, geliştirmek ve yaymak.

d) Teknik arşiv dökümantasyon ve etüd merkezi kurmak ve geliştirmek, proje yapımındaki istatistiki bilgilerin genel ve ortak bazlara göre verilmesini sağlamak. Gerekli etüdlere yapmak, doneleri sağlamak.

e) Büro sicilleri ve referans verme işlemini yapan Meslek Odaları'nın çalışmalarını koordine etmek.

3 — Sınai tesisler için müşavir mühendislik bürosu kurmak ve geliştirmek :

Yurdumuzda büyük bir sınai yatırımın bütün teknik ve ekonomik projelendirme hizmetlerini yapacak büro yoktur. Oysa bu alandaki talep büyüktür. Bu yüzden adı geçen hizmet genellikle yabancılar tarafından yüklenilmektedir. D.P.O. bu hizmeti yapacak bir büro nüvesi kurup, geliştirebilir.

Böylesi hizmetler için kurulmuş olan yabancı ortaklı firmaların iktisadi devlet kuruluşlarına ait sermayeleri D.P.O. ya nakledilmeli ve bu firmalar tasfiye edilerek D.P.O. sınai yatırımlar için kuracağı müşavirlik bürosu yerli mühendislik firmalarını koordine bir şekilde çalıştırarak yurdumuz için gerekli bir çok sınai yatırımın baştan so-

na kadar bütü hizmetlerini yürütmeli ve bu alandaki büyük bir boşluğu doldurmalıdır.

Örgüt Biçimi :

Gerekli koordinasyon, denetim ve esnekliği sağlayabilmek için;

- a) D.P.O. Bakanlıklar üstü ve müsteşarlık kademesinde bir kuruluş olmalıdır.
- b) Mali karar mercilerinin bu kuruluşun kararları üzerindeki etkileri ve kuruluşun Maliye, Sayıştay gibi kurumlarla olan ilişkileri asgariye indirilmelidir.
- c) D.P.O. istediği zaman çeşitli kurumlardan muvakkat olarak eleman alıp, çalıştırabilmelidir. (D.P.T.'de olduğu gibi)
- d) D.P.O. nun teknik karar mekanizmasına idari kuruluşlardan kişiler alınmamalıdır.
- e) Gerektiğinde teknik konularda yol gösterecek yerli ve yabancı uzmanlardan kurulu bir ya da bir kaç kurul (Board) kurulabilmelidir.

İstihdam :

Kadroların devamlılığı esas kabul edilmelidir.

Devlet Proje Ofisi'nin kilit personeli projeciliği kendine tam anlamıyla meslek edinmiş tecrübeli elemanlardan kurulmuş olmalıdır. Bu elemanların mevcut devlet kuruluşlarından seçiminde isabet ve kuruluşta uzun yıllar kalmaları temin edilmelidir.

657 sayılı Personel Kanunu'nun getirdiği şartlar bu nitelikteki kişileri bir araya toplamaya ve onları uzun yıllar iş başında tutmaya imkân verir gözükmemektedir. Bu açıdan D.P.O. elemanlarının "Sözleşmeli Personel" ya da başka bir usulle, serbest piyasada teşekkül etmiş tecrübeli proje mühendislerinin ücretine yakın bir ücretle tatmin edilmeleri gerekmektedir.

Aksi halde D.P.O. devlet organizasyonuna yeni bir bürokratik ağırlık vermekten başka işe yaramıyacaktır.

Bilgilerinize arzederiz.

Saygılarımızla,

PERSONEL KANUNU

Odamız öncülüğünde başlatılan, Teknik Elemanların Personel Kanunu kapsamı dışında bırakılmasını amaçlayan mücadele, aradan geçen iki sene zarfında, yapılan bütün tahminleri doğrularken konu maalesef henüz kesin bir çözüme ulaştırılamamıştır.

Odamız teknik elemanların karşılaşacağı durumu aşağıda görüleceği gibi iki yıl önceden büyük bir açıklıkla ortaya koymuştur :

23.5.1970

BASIN BÜLTENİ

Personel Kanunu açıklanan şekliyle, belirli bir amaca hizmet eden bir Tasarıdır. BU YOLLA ÇALIŞANLAR KESİMİNDE BÖLÜNMELE YARATIP, KİMİ ARA SINIFLARIN DEVRİMCİ POTANSİYELİ SÖNDÜRÜLMEK, VE TUTUCU TABAKALARIN İŞE DURUMU GÜÇLENDİRİLEREK BİRİNCİLERE KARŞI GEREKTİĞİNDE KULLANILMAK İSTENMEKTEDİR.

Yurt kalkınmasında yatırımlar yoluyla büyük sorumluluklar yüklenen teknik hizmetler sınıfının ücretlerinde indirmeler yapılmıştır. Bu cezalandırmanın arkasında yatan art niyet, kamu kuruluşlarının teknik kadrosunu boşaltmak, böylece teknik elemanı ya tamamen özel sektöre, ya yurt dışına itmektir.

Böylece, proje ve etüdler, yabancı sermaye ile beslenen özel mühendislik firmalarına hazırlanacak ve yatırım politikası istenildiği şekilde yürütülecektir. Bu davranış, aynı zamanda, mühendisin proje önündeki özgürlüğünü kesinlikle ortadan kaldırmaktadır.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI BU OYUNA TÜRK KAMU OYU ÖNÜNDE KARŞI ÇIKACAĞINI BELİRTİR; TÜM TEKNİK KADROYU İÇİNE ALACAK GENEL VE ORTAK BİR DİRENİŞ İÇİN BÜTÜN OLANAKLARINI KULLANACAĞINI AÇIKLAR.

İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

İki yıl önce karamsar ve aşırı bir spekülasyon olarak yorumlanan bu satırlar şimdi kesin bir gerçeklik kazanmıştır. Bir anket sonucu elde edilen veriler de bu gerçeği belirlemektedir.

TEKNİK ELEMANLARIN ÇALIŞMA BİÇİMLERİNE GÖRE YURT DIŞINA GÖÇ EĞİLİMİ

	EVET Ne iş olursa yaparım	EVET Mesleğimle ilgili iş olursa	Yurt dışına göç eğilimi toplam
KAMU KESİMİ %	31,7	39,8	71,4
ÖZEL KESİM ÜCRETLİ	12,5	46,2	58,7
ÖZEL KESİM İŞVEREN	3,1	31,7	44,8
MESLEK DIŞI	34,1	29,4	63,5

TEKNİK ELEMANLARIN GELİR DURUMLARINA GÖRE YURT DIŞINA GÖÇ EĞİLİMİ

	EVET Ne iş olursa yaparım	EVET Mesleğimle ilgili olursa	Yurt dışına göç eğilimi toplam
KAMU KESİMİ Net gelir ayda			
1000 - 1500 %	44,6	42,2	86,8
1500 - 2000	39,3	42,8	82,1
2000 - 2500	28,2	41,3	69,5
2500 - 3000	17,4	40,3	57,7
3000 - 3500	7,5	33,—	55,3
3500 - 4000	8,4	20,3	28,7
4000'den fazla	3,9	26,3	30,2
ÖZEL KESİM Net gelir yılda			
25000'den az %	30,5	45,1	75,6
25000 - 50000	14,9	47,1	37,6
50000 - 75000	7,5	34,9	42,4
75000 - 100000	6,7	20,8	27,5
100000 - 200000	—	15,8	15,8
200000'den fazla	2,5	12,5	15,—

**TEKNİK ELEMANLARIN
ÇALIŞMA BİÇİMLERİNE GÖRE
İŞ DEĞİŞTİRME İSTEKLERİ**

	İşini değiştir- mek iste- meyenler	Kamu kesimine	Özel kesime ücretli	Özel kesime işveren	Mesleği terk	Mesleği Terk	
KAMU GÖREVLİSİ %	31,8	9,8	31,5	10,—	14,8	KAMU KESİMİ	% 14
ÜNİVERSİTE GÖREVLİSİ	82,5	1,1	5,1	4,8	3,7		
SERBEST ÜCRETLİ (Yerli firma)	76,2	5,8	—	—	8,2	ÖZEL KESİM ÜCRETLİ	% 7,6
SERBEST ÜCRETLİ (Yabancı firma)	83,4	4,—	—	—	3,3		
ORTAK İŞVEREN	77,2	6,3	—	—	10,4	ÖZEL KESİM İŞVEREN	% 14,2
SERBEST İŞVEREN	71,3	8,5	—	—	15,9		
TOPLAM TEKNİK ELEMANLAR	45,2	8,7	21,9	7,5	13,2		

Bu arada sorunumuzu çözme açısından büyük ümitler beslediğimiz 1. Erim Hükümeti kamu oyuna duyurulan ve yapmak istediği değişiklikler bakımından eskisinden farklı bir tutuma girmemiştir.

Bu değişiklik taslağı hakkındaki Oda görüşümüz 12 Temmuzda bir basın bülteni ile kamu oyuna duyurulmuştur.

12 Temmuz 1971

BASIN BÜLTENİ

**DEVLET MEMURLARI KANUNUNDA YAPILMASI ÖN GÖRÜLEN
DEĞİŞİKLİKLER TEKNİK ELEMANLARIN ALEYHİNDE**

Uzun zamandan beri beklenen Devlet Memurları Kanununda yapılması ön görülen değişiklikler konusunda Maliye Bakanlığınca hazırlanmış bulunan tasarı Kamu oyuna açıklanmış ve Kamu Kesimi Teknik Elemanlarının sosyal ve ekonomik haklar bakımından bir kere daha yara aldıkları kesin bir şekilde ortaya çıkmıştır. Şöyle ki :

1. Bu değişikliklere göre, teknik elemanlara, önemsiz intibak aksaklıklarının düzeltilmesinin dışında hemen hiç bir şey getirilmemektedir. Ayrıca intibak aksaklıkları özel olarak teknik elemanlar için değil, tüm Devlet Memurları için düzeltilmektedir. Dolayısıyla burada teknik elemanların bir ayrıcalığı söz konusu değildir.

2. İş riski, mali risk ve iş güclüğü zamları altında, "teminindeki güçlü zammı" ortadan kaldırılmakta, ayrıca teknik elemanlar diğer yan ödemeleri alamaz duruma sokulmaktadırlar.

3. Avukatlara "Avukatlık ücreti", Vali ve Kaymakam gibi üst kademeye yöneticilerine ise "temsil ödeneği" verilmektedir. Bunların yanında "vekâlet görevi" de ihdas edilmek suretiyle teknik hizmetler dışındaki bir çok memuriyette iki ödeme olanağı sağlanmaktadır.

4. Yevmiyeli Teknik elemanların intibaklarında 4/10195'e tabi olarak geçen sürelerin tamamı yerine "başarılı" yıllar dikkate alınmaktadır. Böylece değerlendirilmesi başarılı olan fakat yevmiye derecesi verilmeyen elemanların, ya da 12. derecenin sonuna geldiği için daha ileriye çıkmayan Teknik Personelin durumunda da sarahat bulunmamaktadır.

5. Teknik Elemanların ve Sağlık Personelinin dışındaki tüm devlet memurları kademe ilerlemesinden yararlanırken, teknik elemanların durumlarında görece bir değişme ortaya çıkmadığından, memur zamlarından sonra hemen beliren fiyat yükselişleri karşısında teknik elemanların ekonomik durumu daha da kötüye gitmektedir.

Çok acele bir değerlendirme sonucunda, ortay koyabildiğimiz bu ve buna benzer pek çok diğer maddesi dolayısıyla, Devlet Memurları Kanununda yapılması ön görülen değişikliklerin Kamu Kesimi Teknik Elemanlarını daha tedirgin kılacağı, bir moral düşüklüğü yaratmak suretiyle ayrıca verim düşmesini de belirleyeceği açıkça ortadadır. Daha bir kaç ay öncesine kadar Teknik Elemanların bilinçli mücadelesini destekleyen, hatta bu mücadeleye öncülük eden bir çok Bakanı içinde barındıran Erim Hükümetinin, Teknik Elemanların haklarını bu derece hiçe sayar bir tutuma girmesi ve böylesine bir teklif hazırlaması, Tüm Teknik Elemanları derin bir endişeye sevk etmiştir.

Yurt kalkınmasının temel ögesi teknik elemanlar ucuz hesaplarla mağdur bırakıldıkları takdirde, temelde en büyük zararı Ülke Ekonomisi görecektir.

Bütün bu uyarılarımız "kulak ardı" edilirken aynı hükümete bağlı Bakanlar, belki beceriksizliklerinden, belki de tam bir politikacı olmadıkları için gerçekleri ağızlarından kaçırılmışlardır.

Örneğin Personel Kanununun uygulamadaki aksaklıkları Bayındırlık Bakanı tarafından basına verilen demeç ile bir defa daha belgelenmiştir.

Bayındırlık Bakanı Cahit Karakaş, "Depremden sonra imarına geçilen Bingöl'de yaptığımız inşaatların başına geçecek bir mühendis temin edemedik" demiştir. Boğaz köprüsüyle ilgili olarak Ortaköy'de açılan sergi münasebetiyle gazetecilere açıklamalarda bulunan Karakaş, Bakanlığın en mühim probleminin "teknik personel" olduğunu, personel ücretleriyle ilgili olarak yeni çalışmalar içinde bulunduklarını söylemiştir.

Yürürlükteki Personel Kanununun teknik personel için hiç de sevindirici uygulama göstermeyişine rağmen herkesin görevlerine devam ettiklerini belirten Karakaş, "Bugün artık memleket kalkınmasındaki yerlerini ve kıymetlerini hiç kimsenin inkâr edemeyeceği teknik personelin ücret durumlarındaki adaletsizliğin ve onlar için düşünülen yan ödeme konusunun sür'atle halli gerekmektedir. Bu hususta Bakanlık olarak bir çalışma içinde bulunuyoruz" demiştir.

Bakanın bu demeci üzerine Odamız aşağıdaki bildiriye kamu oyuna duyurmuş- tur.

BASIN BİLDİRİSİ

BAYINDIRLIK BAKANININ SON KONUŞMASI VE TEKNİK PERSONEL ÜCRETLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜMÜZ

Personel Kanununun yürürlüğe girişiyle birlikte, Odamız ve bütün Teknik Eleman Kuruluşları, yeni kanunun getirdiği şartların teknik elemanları son derece mağdur edeceğini ve teknik elemanların yurt dışına, özel sektöre ve yabancı firmalara akacağını, devlet hizmetleri için teknik eleman bulmakta sıkıntı çekileceğini defalarca bildirmişti.

Şimdi sayın Bayındırlık Bakanı, bizleri doğrulamaktadır. Bingöl'e gidecek mühendis bulamadıklarından yakınmaktadır. Oysa şimdiki şartlar ile mühendis bulunamayışının sebebi

açıktır. Yeni Personel Kanunu ile Yan Ödemeler bir yana bırakıldığı gibi maaşlarda da (Özellikle genç elemanlar için) önemli düşmeler yaratılmıştır. Eskiden, mahrumiyet bölgesindeki şantiyelerde çalışan altı yıl tecrübeli bir mühendisin ayda 2.500,— TL. dan fazla ücret alabilirken şimdi bu rakam (Yan Ödemelerin kaldırılması ile) yarı yarıya azaltılmıştır. Bir meslek gurubunda bu şekilde ağır bir ücret azaltılması yapılırsa, elbette o meslek gurubu için Devlet Daireleri iş aramada düşünülecek en son yerler olacaklardır.

YAKIN BİR GELECEKTE, KAMU SEKTÖRÜ ÇOK DAHA AĞIR BİR TEKNİK ELEMAN SIKINTISI İÇİNE DÜŞECEKTİR.

Bu gün bir durgunluk döneminde olmamıza rağmen Sayın Karakaş "Teknik Personel" sıkıntısı çekildiğini söylemektedir. Daha hareketli bir döneme girildiğinde ise bu sıkıntı, yurdumuz için çok ağır sonuçlar doğurabilecek bir seviyeye ulaşacaktır. ODA-MIZDAKİ KAYITLARA GÖRE SON AY-

LARDA, HER HAFTA ORTALAMA 2-3 İNŞAAT MÜHENDİSİ YURT DIŞINA GİTMEKTEDİR.

TEŞHİSİ DOĞRU KOYAN SAYIN BAKAN, TEDAVİ İÇİN ÇOK SÜRATLİ DAVRANMAK ZORUNDADIR. Aksi halde geç kalınmış olunacaktır.

TÜM TEKNİK ELEMANLAR YURDUN HER YERİNDE GÖREVE KOŞMAYA HAZIRDIRLAR. YALNIZ EMEKLERİNİN, ALIN TERLERİNİN KARŞILIĞINI ALMAK ŞARTIYLA.

Buna rağmen gerekli tedbirler alınmamış ve Teknik Personelin en büyük isteği olan Personel Kanunu kapsamı dışında bırakılacak çalışmalara girişilmediği gibi bu kanunun aksaklıklarını geçici bir müddet düzeltecek tedbirler de alınmamıştır.

Bayındırlık Bakanı Cahit Karakaş bir yandan ülkemizde 18.000 olması gereken inşaat mühendisi sayısının 7.000 olduğunu açıklar ve alınabilecek tedbirler konusunda bizleri umutlandırırken, diğer yandan 100 kadar tecrübeli meslektaşımızı "İşlerinden artık istifade edilemediği" gerekçesi ile emekliye ayırmıştır. Bu tutum aslında Teknik Elemanı hor gören anlayışın bir yansımasından başka bir şey değildir.

Odamız Başkanı Mete Akalın bu durum karşısındaki tepkiyi şöylece dile getirmiştir.

19 Ekim 1971

Bayındırlık Bakanlığına

Ankara

Kanunî yetkiniz dahilinde bulunan tasarrufunuzla Odamız üyesi bazı arkadaşlarımızın emekliye ayrılmış olduğunu öğrenmiş bulunuyoruz.

Bu tasarrufunuzun kadroları gençleştirme amacıyla yapıldığına ihtimal vermeye çalışsak dahi yurdumuzun kalkınmasında ve her türlü bayındırlık ve imar hareketlerinde senelerce emek vermiş ve vermekte olan bazı üyelerimizin hiçbir surette lâik olmadıkları üslûpla yazılmış bir mektup ile emekliye sevk edilmiş olmaları camiamızca teessürle karşılanmıştır.

Bilgilerinize sunulur.

Saygılarımızla,
BAŞKAN
İmza
(Mete AKALIN)

Bu tutumu çok iyi açıklayan bir başyazımızı aşağıda tekrar yayınlamayı yararlı görüyoruz.

REFORM KABİNESİ VE TEKNİK ELEMAN SORUNU

Erim Hükümetinin bir adı da Reform Kabinesi oldu, Reform, yeniden biçimlendirme, şekillendirme demektir. Yani Erim Hükümeti Türkiye'nin sosyo - ekonomik yapısını yeniden biçimlendirecektir. Mevcut yapıyı köklü bir şekilde değiştirecektir. Bu ne demektir? Bu demektir ki, Erim Kabinesi ve onun temsil ettiği sosyal güçler Türkiye'nin sosyo - ekonomik yapısının deforme olduğu inancındadırlar.

Toplumlar durağan (statik) yapıda değildirler. Devamlı değişim halindedirler dolayısıyla Toplumların deformasyonunu düzeltmek, onları eski haline döndürmekle yapılamaz. Bu mümkün değildir. Mümkün olabileceği varsayılrsa ve toplum eski (diyelim on yıl ya da yirmi yıl önceki) haline getirilse bile on ya da yirmi yıl sonra yine aynı noktaya gelinecek ve bir kısır çemberin içine düşülecektir. O halde reformlar mutlaka ileriye dönük olmalıdırlar.

Konumuza dönelim. Demek oluyor ki Erim Hükümeti Türkiye'nin sosyo - ekonomik yapısını yeniden ve öylesine şekillendirmek istiyor ki Türkiye daha hızla gelişsin ve halkın sıkıntıları azalsın. Erim Hükümeti sekiz aylık iktidarı boyunca bu yolda ne-ler yapmıştır? Birincisi, Reformun gerekçesi olan sosyo - ekonomik deformasyonun yüzeydeki belirtilerini silmek için sıkı yönetim ilân etmiştir. İkincisi yine bu yüzeydeki belirtilerin daha ileride ortaya çıkmasını engellemek düşüncesiyle, Anayasa değişikliği istemiş ve bunu gerçekleştirerek temel hak ve özgürlüklerin bazılarını kısıtlamıştır. Üçüncüsü, yapılacağını bildirdiği yapısal değişikliklerin en önemlisi olan toprak reformunun hazırlığına girişmiştir.

Erim Hükümeti birinci ve ikinci eyleminde 12 Mart muhtırası ile suçlanan güç-ler tarafından şiddetle desteklenmiş hatta bu girişimlerin Türkiye'de bütün aydın ve ilerici güçleri kapsamayı, özgürlükleri kökünden silmesi için tahrik ve teşvik edilmiş-tir. Üçüncü girişiminde ise aynı güçler onu kösteklemeyi temel amaç edinmişlerdir. Erim Kabinesi gerek Toprak Reformu konusu, gerekse diğer çalışmaları şiddetli eleş-tirilere maruz kalmakta ve bazı çevrelerin politik manevralarından ötürü buhranlı gün-ler yaşamaktadır.

Finans kapital ve tefeci bezirgan koalisyonunun sözcülüğünü yapan çevrelerin sosyo - ekonomik yapıdaki köklü değişikliklere karşı çıkması doğaldır. Ne var ki Erim Hükümeti, bir hükümete düşen sıradan işlerde dahi başarılı olabilmemiş değildir. Hayat pahalılığı ve işsizlik alabildiğine hızlanmaktadır. Birçok yatırım projelerinin hızı yavaş-lamış veya tamamen durmuştur. Yenileri yapılamamaktadır. Hatta bir hükümet için en önemli işlerden, başarı ve propaganda göstergelerinden biri olabilecek olan, Bin-göl, Burdur gibi deprem bölgelerindeki çalışmalar bile zamanında bitirilememektedir. Bu bölgelerin halkı karakışı çadırlarda ya da bitmemiş konutlarda geçirirlerse, bu du-rum başarılı bir çalışma yapılmadığının belgesi ve karşı propagandaların aracı olacak-tır.

Bu neden böyle olmaktadır? Kim engellemektedir. Bingöl'deki çalışmaları? Gö-zü kör olası anarşistler mi? Kökü dışarda komünistler mi? Yoksa ne olduğu bilinme-yen çıkarıcı çevreler mi? Tabii bunların hiçbirisi değil. Meselenin temelinde kadrolar so-runu yatmaktadır. Reformların yapılabilmesi için gerekli olan teknik kadroların teşkilî konusunda hiçbir atılım yapılmamıştır. Tam tersine reformların gerekliliğine inanan tek-nik kadrolar Erim Hükümetinin politik ve ekonomik tutumu dolayısıyla, hem manevi hem de maddi büyük sıkıntıların içindedirler. Buradaki manevi sıkıntıları yaratan tem-el ve genel sebep, ilerici aydınlara karşı takınılan tavidir. Maddi sıkıntıların teknik elemanlara özgü nedeni Personel Kanunudur.

TEKNİK PERSONELİ HOR GÖREN TUTUMA BİR ÖRNEK

Hükümet toplumu geliştirecek temel yatırımların asli unsuru olan teknik ele-manları hiçe sayan bazı davranışlarda da bulunmuştur. Eylül ayı içinde Bayındırlık Bakanlığında çalışan bir çok meslekdaşımız "Bugünkü şartlar içinde hizmetlerinden is-tifade edilemediği" gerekçesi ile işlerinden edilmişlerdir. Bu basit ama çarpıcı bir ör-nektir. Çıkışı bakımından kendisi de bir teknik eleman olan o zamanki Bayındırlık Ba-kanı yurduna bunca yıl hizmet etmiş yüzü aşkın meslekdaşımızın işlerine sudan bir gerekçe ve hor gören (hatta saygısızca) bir ifade ile son verebilmektedir. Oysa da-ha saygılı bir tutum ve bir küçük teşekkür ile yüzlerce mühendisin meslek onurları zedelenmemiş olur ve yine aynı sonuca varılabilirdi. Bu tavır, basit bir yanlışlık değil-dir. Bu bir tutumun yansımasıdır.

Bu tutum dolayısıyla hala yan ödemeler sorunu çözülememiştir. Bu tutum dolay-sıyla hala harcırahlar sorunu, fazla mesai sorunu, emeklilik sorunu çözülememiştir. Teknik elemana bir nebze olsun avantaj tanıyan serbest çalışmaların 3/4 ünün hizme-te sayılması şartı, bu tutumun sonucunda geri alınmıştır.

Erim Hükümetinin bakanları, devamlı olarak teknik personel sorununun önemin-den teknik personelin haklarının tanınacağından söz etmektedirler ama uygulamalar, sözleri tam tersini göstermektedir. Teknik elemanların hakları sürekli olarak çiğnen-mektedir.

REFORM AMA KİMİNLE

Erim hükümeti reform yapmak, Türkiye'nin yapısını çağdaş uygarlık düzeyine yaklaştıracak tedbirleri ve gelişmeleri sağlamak iddiasındadır. Ama görüyoruz ki, alelâde işlerde bile pek başarılı olamamaktadır. Reform kabinesi, reform için gerekli kadrolar kotarmak şöyle dursun, günlük işleri yürütmek için bile güçlük çekmektedir. Ve eğer reformcu aydınları itmekte devam ederse ve eğer reformları ve kalkınmayı gerçekleştirecek olan teknik elemanların haklarını tanımamakta ısrar ederse daha çok güçlükler çekecektir.

TEKNİK ELEMANIN PROBLEMLERİ ÇÖZÜMLENMELİDİR

Personel Kanununun uygulanmaya başlamasından bu yana, Teknik Personel sürekli olarak haksızlıklara uğramıştır. Bütün işler kesimlerin ücretleri yükselirken Teknik Personelin ücretleri düşürülmüştür. Terfi süreleri pratikte 5-10 yıl gibi uzun zamanlar almaktadır. Ripley'in "İster inan, ister inanma" programına girecek kadar garip bir şekilde yıllar geçtikçe almakta olduğu ücret azalmaktadır. Yani terfi ettikçe maaşı düşmektedir. Zorunlu olarak yaptığı fazla mesaiyi alamamaktadır. Harcırahlarını alamamaktadır. Yılan hikâyesine dönen yan ödemeler sorunu hâlâ çözümlenememiştir. Ve öğrenebildiğimiz kadarı ile bu günkü ortamda Türkiye siyasetinde etkin olan bazı meslek gruplarının da yan ödeme istemeleri dolayısıyla artık yan ödemeler de "bir hayal" olmuştur. Bazı yeni mezun mühendisler (daha fazla ücret alabildikleri için) yevmiyeli sürveyan olarak çalışmayı maaşlı mühendisliğe tercih eden duruma gelmişlerdir. Kadroların dağıtılmasındaki haksızlıklar ise yeni problemler yaratmaktadır.

Bazı yetkililerin "Hani yurt dışına giderlerdi, hani özel kesime geçerlerdi, hiçbirisi olmadı?" dediklerini duymaktayız. Onbinlerce teknik elemanın kamu sektöründen kaçması bir zaman meselesidir. Derhal olabilecek bir iş değildir. Ama bu olgu süregelmektedir ve bazı vurdumduymazlar bunun farkına vardıklarında çok geç kalınmış olacaktır. Kaldı ki hiçbir teknik eleman kamu kesiminden ayrılmaya bile bu küskün ve bezgin kadrolarla bir kalkınma çabasının gerçekleştirilmesi pek mümkün değildir. Üst kademelerdeki yöneticilerin büyük bir kesimi eski iktidara bağlılıkları sebebiyle zaten bir pasif direniş içindedirler. Bunu bizim kadar hükümet yetkilileri de bilmektedirler. Asıl hizmet görecektir teknik kadro ise bu büyük bezginliğin içinde kendiliğinden, isteksiz ve cansız çalışmaktadır. Adetâ görünmez bir pasif direniş içerisinde. Bir çok kesimlerdeki yatırımların durgunluğunda, Bingöl'deki geç kalışta bu gerçeklerin payı büyüktür.

Bütün bunlar bilinen gerçeklerdir. Ama biz bunları tekrarlıyoruz ve diyoruz ki : Bu personel politikası ile, atılım yapılabilecek kadrolara sahip olunması fikri gerçek dışıdır. Eğer gerçek bir kalkınma çabasına girilmek isteniyorsa, teknik elemanların maddi ve manevi yönlerden tatmini şarttır. Personel kanunu için kanun kuvvetinde kararname yetkisi yeni bir imkân yaratacaktır. Bu imkânlardan yararlanılmalıdır. Öncelikle teknik elemanların kaybettikleri haklarının süratle geri verilmesi sağlanmalı ve Teknik Elemanların Personel Kanunu kapsamı dışında kalmasını sağlayacak tasarılar derhal ele alınmalıdır. Bu sadece Odamızın değil bütün teknik eleman örgütlerinin temel dileğidir. Ve yurt kalkınmasını sağlayacak en esaslı adımlardan biridir.

Odamızın da katıldığı Odalar Arası Yürütme Kurulunca tesbit edilen, 657 ve değişikliği 1327 sayılı Devlet Memurları Kanununu tādil eden tasarıya ait görüşlerimiz, kabine üyelerine ve Bakanlıklar Müsteşarlarına gönderilmiştir.

657 VE DEĞİŞİMİ 1327 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİ DEĞİŞTİREN KANUN TASARISININ MADDELERİ HAKKINDA GÖRÜŞLERİMİZ VE DEĞİŞMESİNİ ÖNERDİĞİMİZ MADDELER HAKKINDA ODALARARASI YÜRÜTME KURULU GÖRÜŞÜ

Gemi Mühendisleri Odası, İnşaat Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası, Maden Mühendisleri Odası, Makina Mühendisleri Odası'NIN MUŞTEREK GÖRÜŞLERİ.

657 ve değişikliği olan 1327 sayılı Devlet Memurları Kanunu tādil tasarısı Maliye Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığa sunulmuştur. Başbakanlık, hazırlanan tādil tasarısı hak-

kında Bakanlıkların görüşünü de al-
muş bulunmaktadır.

Güçlülkle elimize geçirebildiğimiz
tâdil tasarısı ile ilgili olarak Personel
Kanununun kapsam, amaç, temel il-
keleri ile kanun maddeleri arasındaki
çelişkiler ve değiştirilmesi gerekli gö-
rülen maddeleri sunuyoruz.

Mevcut imkânları modern tekno-
lojinin bir vasıtası olarak insanlığın
kalkınmasına sunan yapıcı ve yaratıcı
Teknik Personel, 657 ve değişimi
olan 1327 sayılı Devlet Memurları Ka-
nunu kapsamına alınması ile mağdur
edilmiştir.

Bu nedenle Teknik Personel anılan
kanun kapsamı dışına çıkarılmalı ve
hakları ayrı bir kanun kapsamı için-
de korunmalıdır.

Odalarımız, bu görüşü 8.9.1966
tarihinde ilgililere ve parlâmenterlere
sunduğu "Teknik Devlet Memurları
kanun teklifi ve gerekçesi" adlı ka-
nun tasarısıyla somutlaştırmış ve da-
ha sonraki yıllarda da parlâmenterle-
re, ilgili kurumlara ve kamu oyuna
defalarca duyurmıştır. 4.10.1971 ta-

rihinde basında yer alan ve Başba-
kanlık Danışma Kurulu'na verilmiş
olan raporda da, en yetkili makamlar-
ın dahi görüşümüze yakınlaşmaya
başladıkları belgelenmektedir. Odalar-
ımız 1966 yılından bu yana değişen
gerçekleri de göz önüne alan yeni bir
"Teknik Personel Kanunu" tasarısını
kısır zamanda ilgililere sunacaktır.

Yurdumuzun gerçekleri ve toplu-
luğumuzun eğilimleri, tek çözüm yo-
lu olan ayrı bir teknik personel kanu-
nunun gerekliliğini kesin olarak orta-
ya koymaktadır. Bununla birlikte
içinde bulunduğumuz olağanüstü
şartlar nedeniyle böyle bir kanunun
çıkması uzun zaman alabilir. Bu uzun
zaman zarfında Teknik Personel, Per-
sonel Kanunu ile maruz kalmış oldu-
ğu mağduriyeti biraz olsun hafiflete-
cek olan bazı basit değişiklik istek-
lerini ilişikte sunuyoruz. Karşılama-
sı mümkün ve önemli bir maddi kül-
fet getirmeyen bu dileklerimizizin ka-
bul edileceği umuduyla arzederiz.

Saygılarımızla,
Odalararası Yürütme Kurulu
Sekreteri

DEVLET MEMURLARI KANUNUNUN KAPSAM, AMAÇ, TEMEL, IL- KELERİYLE DEĞİŞTİRİLMESİ GEREKLİ GÖRÜLEN MADDELER VE GEREKÇELERİ

1. Amaç ve Temel İlkelerle İlgili Hükümler :

657 ve değişimi olan 1327 sayılı
Devlet Memurları Kanunu ve Maliye
Bakanlığınca hazırlanmış bulunan
değişiklik tasarısı gerekçeleri ile mad-
deleri arasında amaç ve temel ilkeler
yönünden büyük çelişkiler bulunmak-
tadır.

Kanun gerekçesinin amaç ve te-
mel ilkeleri ile kanun maddeleri ara-
sındaki bu aykırılık, kanun yapıcısı-
nın objektif değer ölçülerinin dışında,
belirli sınıflara üstün haklar tanıma
çabalarının yanı sıra Teknik Hizmet-
ler sınıfında da kanun gerekçesinin
temel ilkelerinde ön görülen hakları
kısıtlamasından ileri gelmiştir.

Kanun amaç ve temel ilkelerinde,
tesis edilen sınıfların taban ve tavan
sınırlarının tayini ve bu sınıflar içeri-
sindeki mesleklere takdir edilecek üç
retlerin değerlendirilmesinde;

1. 1 — Yapılan görevin Devlet
için taşıdığı değer,

1. 2 — Görevin ekonomik kal-
kınmasının gerçekleşmesindeki direkt
ilişkisi,

1. 3 — Bazı kesimlerde yeter
sayıda yetenekli eleman bulma güç-
lükleri,

1. 4 — Kamu kuruluşu ile özel
sektör arasındaki ücret denkliliğinin
sağlanması.

kriterlerinden hareket edilmiştir.

Kanun maddelerinde ise bu kri-
terlerden hiç biri dikkate alınmadan
bir değerlendirme yapılmıştır.

Bu durumda, kanun gerekçesin-
de uygulanması öngörülen temel il-
kelerin ayrıntılı olarak eleştirilmesi
ve bu ilkeler çerçevesinde yeni bir de-
ğerlendirmenin yapılması zorunlu-
luğuna ortaya çıkmıştır.

1. 1 — Yapılan Görevin Devlet İçin Taşıdığı Değer :

657 sayılı kanunun gerekçesinin
"Temel İlkeler" ve "Sınıflandırma"

kisimlarında "ücretin; hizmetin Devlet için taşıdığı değere göre tesbit edilmesi" öngörülmüştür. 1327 sayılı kanunun "Temel İlkeler" kısmının 3. maddesinin gerekçesinde ise, Hükümetin hangi hizmetin Devlet içinde daha değerli olduğu kanusunda bilimsel kustoslar bulunmaması nedeniyle "hizmetin Devlet için taşıdığı önem" hükmü getirilmiştir.

Esasında "hizmetin değeri" kavramı bir rakamla ifade edilebileceğinden "hizmetin önemi" kavramına nazaran daha reel olarak tesbit edilebilir. Bu yönden hizmet ve değer kavramından hareket etmek çok daha gerçekçi olacaktır.

Bu şekilde yatırım, üretim ve imalatla direkt olarak milli gelire katkıları bulunan teknik hizmetler sınıfına bu niteliklerinden dolayı daha geniş imkânların tanınması gerekir.

1. 2 — Görevin Ekonomik Kalkınmanın Gerçekleştirilmesindeki Direkt İlişkisi :

Kanun gerekçesinin sınıflandırma kısmında "yapılan görevin ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesindeki direkt ilişkisi" üzerinde durulmakta ve "ekonomik kalkınma çabalarının ortaya çıkardığı zorunluklar bazı kesimlerde yeter sayıda yetenekli eleman bulma güçlükleri dikkate alınarak ana hizmet sınıflarından bazılarına öncelik tanınması ve bu sınıfların taban ve tavan göstergelerinin yüksek tutulmasını zorunlu kılmıştır", denilmektedir. Ekonomik kalkınma alt yapı, sulama, enerji ve ham madde üretimleri, imalat, inşaat ve bunlar gibi yatırım projelerinin gerçekleştirilmesi ve gelişmesi ile sağlanır.

Kanun gerekçesinde "Ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesinde direkt ilişkileri bulunan hizmetler" sınıfının bu hizmetlerine karşı taban ve tavan göstergelerinin yüksek tutulması öngörüldüğü halde kanun maddelerinde, diğer sınıflara nazaran yeterli bir ayırım yapılmamıştır.

1. 3 — Bazı Kesimlerde Yeter Sayıda Yetenekli Eleman Bulma Güçlükleri :

Kalkınma Planında öngörülen yatırımların gerçekleştirilmesi ve üretimin artırılması için Teknik Hizmetler sınıfının çeşitli meslek kade-

melerinde yeteri kadar teknik eleman bulunmadığı, Devlet yayımları ile belgelenmiştir.

Halen kamu kuruluşlarının bazı kesimlerinde görevin yürütülmesi için gereken teknik kadronun % 50'si doldurulamamakta ve bu nedenle bu kesimlerde çalışan teknik elemanların yükümlülüğü daha da artmaktadır.

Devlet Memurları Kanununun KISIM VI ek maddesinde, bu nitelikteki görevlere iş güclüğü, iş riski ve teminindeki güçlük zamlarının ödenmesi öngörülmüş ve uygulanmasının Maliye Bakanlığı ve Devlet Personel Dairesi tarafından hazırlanacak bir yönetmelikle düzenleneceği ve yıllık bütçe kanunlarında gösterileceği belirtilmiştir.

Ancak, 1.3.1971 tarihinden bu yana uygulanması gereken bu zamların halâ gerçekleştirilmemesi, intibaklarındaki aksaklıklar nedeniyle güç koşullar altında çalışmakta olan teknik personeli daha da zorlamaktadır.

Bu zamların mümkün olan en kısa süre içerisinde de personelin yükümlülüğüne paralel bir yüzeyde uygulanması zorunludur.

Bu husus da gösteriyor ki, teknik hizmetler sınıfı normalin üzerinde bir gayret sarfını gerektiren hizmetler sınıfı olmaktadır.

1. 4 — Kamu Kuruluşu ile Özel Sektör Arasındaki Ücret Denkliğinin Sağlanması :

Tasarı gerekçesinin temel ilkelerinde "çeşitli kamu kuruluşları ve imkân ölçüsünde özel kesim ile kamu kesimleri arasında ücret denkliğinin sağlanması, yurt kalkınmasında ve halk sağlığının korunmasında büyük önemi bulunan fakat yetişmiş eleman sıkıntısı çekilen sağlık ve teknik hizmetler sınıflarında büyük güçlüklerle yetiştirilmiş yetenekli elemanların özel kesime akımının önlenmesi veya aykırı olarak özel sektörde temayüz etmiş elemanların kamu kesiminde değerine uygun bir durumda istihdam edilmesi" öngörülmüştür.

Teknik Personelin kamu kesiminden yurt içi, yurt dışı özel kesimine akımı, kamu kesiminin ücret politikası ile düzenlenebilir.

Hiç bir kariyeri olmayan ve rutin hizmetlerde görevlendirilen bir personele kanunun amaç ve temel ilkeleri dışında, tamamen kıdem esasına dayanılarak 6500 - 7000 TL. ücret ödenen bir sistemde; 10 yıllık tecrübeye sahip, etken ve dinamik bir mühendis 2500 TL. ücretle çalışmaya zorlanamaz. İmkânları nisbetinde daha uygun ekonomik koşulların sağlandığı özel kesime kayar.

Bu gün için yurt içinde ve yurt dışında çok daha yüksek ücretle çalışma imkânı bulan bu elemanların kamu kesiminde tutulabilmesi; Devlet Memurları Kanununun intibak ve mali hükümleri ile ilgili kısımlarının yeniden düzenlenmesi ve özel kesimdeki ekonomik koşullara paralel bir ücret sisteminin getirilmesi ile gerçekleştirilebilir.

Aksi halde, yurt içi özel kesim istihdam kapasitesinin de sınırlı olması nedeniyle halen yurt dışında çalışmakta olan tahminen 4000 teknik personele yenileri eklenecek ve bir teknik eleman göçü başlayacaktır ve başlamıştır.,

657 ve Değişimi Olan 1327 Sayılı Devlet Memurları Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun Tasarısının Maddeleri Hakkında Görüşlerimiz ve Değişmesini Önerdiğimiz Diğer Maddeler

1 — Madde 36 - Bu maddenin teknik hizmetler sınıfı bölümündeki (d) fıkrasında "... bunlardan mühendis ve mimar sıfatını almış olanlar 10 uncu derecenin 3 üncü kademesinden işe başlarlar ve birinci derecenin son kademesine kadar yükseltilirler." İbaresindeki 10 uncu derecenin 3 ncü kademesi, 9 uncu derecenin 1 nci kademesi olarak değiştirilmelidir.

2 — Madde 36 - Bu maddeye aşağıdaki (f) fıkrası eklenmelidir.

"Teknik Personelin iş riski almayı gerektiren çalışma yerlerinde çalışma süreleri boyunca geçirdikleri her yıl için üç ay fiili hizmetine ilave olunur. Ancak bunların toplamı 5 yılı geçemez."

3 — Ek Geçici Madde 36 - Maddenin (A) bendinin 1 ncı paragrafının sonuna "teknik personelden 4 yıllık tahsil yapmış olup da bilâhare

bu tahsil üzerine bir yıllık ihtisas tahsili yaparak yüksek mühendis ünvanı kazanmış olanlara iki kademe ilerlemesi verilir." ibaresi eklenmelidir.

Çünkü Lise ve dengi okullara dayalı 4 yıllık öğrenim görmüş olan teknik elemanlara 1 nci derecenin son kademesine yükselme hakkı tanınmıştır. 4 yıllık tahsilden sonra hayata atılıp bilâhare 5 yıl süreli master yapan teknik eleman bir yıllık tahsil süresi devamınca 1 kademe ilerlemesi kaybedecek, o yıl maaş almayacak ve bir yıllık tahsilini ikmal etmek için emek sarfedecektir. Bu tahsil farkı kendisine tavan yükselmesi gibi bir menfaatle sağlamayacaktır. Böylece, bu kişilerin bilgi ve tahsil seviyelerini yükseltici olarak emek, zaman ve para sarfetsmeleri anlamsız kalacak hatta kişinin zararına olacaktır. Bu da mantık, hakkaniyet, tegvik unsuru ve eğitim kurallarına aykırıdır.

4 — Madde 66 - Anlaşılır şekilde ve derece yükselmesi ayrı kademe yükselmesi ayrı birer cümle ile açıklanmalıdır.

5 — Madde 68 - Maddenin son paragrafı "5 inci veya daha aşağı bir kadroya en çok alt dereceden bir atama yapıldığında; o görevi ifa ettiği müddetçe ve hakkı müktesep olmak şartıyla o derecenin maaşı verilmelidir." mealinde düzenlenmelidir. Bu takdirde eşit işe eşit ücret prensibine uyulmuş olur.

6 — Madde 86 - Maddenin 3 ncü paragrafındaki kadroların boşalması halinde yerlerine atanan vekil memurlara işe başladıkları tarihten itibaren vekâlet maaşı verildiği gibi, 2 nci paragrafında yazılı kadrolara da kurum içinden veya dışından atama yapıldığında vekâlet maaşı, işe başladığı tarihten itibaren verilmelidir. Tasarı gerekçesinin ikinci bölümünün 7 nci bendinin 3 ncü paragrafında Anayasanın angaryanın memnu olduğu belirtilen ifadesi karşısında hem tasarıya hem de Anayasaya aykırılık arzeden bu durum tashih edilmiş olur.

7 — Madde 88 - Maddenin (B) bendinin 2 nci fıkrasında mühendis ve mimarlara yalnız bucak, ilçe ve zaruret halinde iller belediyelerinde bu zevat tarafından yürütülmesi gereken teknik hizmetlerde ikinci gö-

rev verilmesi kabul edilmiştir. Örneğin Siirt Vilâyetinde İller Bankası-
ca 300.000 TL. lık bir su işi yapı-
lması öngörüldüğünü bir an için var
sayalım. İller Bankasının bu işin
kontrollüğüne, merkezden bir mühen-
dis tayin etmesi gerekecektir. Ekse-
ri hallerde böyle ufak bir işe mühen-
dis gönderilmesi kabil olmamaktadır.
Halbuki bu vilâyetteki başka teşki-
lâtlarda çalışmakta olan bir mühen-
dis, anılan kuruluş bu işi ikinci bir
görev olarak verdiği takdirde hem
daha az masrafla aynı işi gördürecek
ve hem de zaten açık bulunan tek-
nik personelden tasarruf sağlanmış
olacaktır. Bu bakımdan maddenin
(B) bendinin 1 ncı fıkrasının sonuna
"Yüksek Mühendis, Yüksek Mimar,
Mühendis ve Mimar" kelimeleri ilâve
edilmelidir. Diğer taraftan maddenin
(B) bendinin ikinci fıkrası "asil gö-
revinin bulunduğu bucak, ilçe ve za-
ruret halinde illerde bu kanuna tabi
kurumların Yüksek Mühendis, Mü-
hendis ve Yüksek Mimar, Mimarlarca
yürütülmesi gereken teknik hizmet-
leri" şeklinde değiştirilmelidir.

8 — Madde 125 - Değişiklik tasan-
ısında, gerekçesine aykırı olarak
çok detaya inilmiştir. Bu detayların
ancak tüzük ve yönetmeliklerde belir-
tilmesi gerekir.

9 — Madde 141 - Maddenin son
paragrafı kaldırılmalıdır. Mahkeme
kararı ile suçsuzluğu belirlenen bir
kişinin maaşının ödenmemesi sure-
tiyle mağdur edilmesi, genel hukuk
kurallarına aykırıdır.

10 — Madde 147 - Maddenin
(G) bendinin 1 inci satırındaki iş güç-
lüğü kelimesinden sonra "teminindeki
güçlük" kelimeleri ilâve edilmelidir.
Bu ilâvenin gerekçesi ek maddede
izah edilmiştir.

11 — Maddenin son paragrafına;
"ancak zaruri hallerde ilgili bakanın
onayı ile bu müddet 2 katına, tabii
afet ve memleketin genel ekonomisi-
ni direkt ilgilendiren ve bunlar gibi
fevkalâde hallerde süre, Bakanlar
Kurulu kararı ile kısıtlı artırılabilir"
ifadesi eklenmelidir.

12 — Ek Madde : Teknik Hiz-
metler veya Genel İdare Hizmetleri
sınıflarında görevlendirilen ve nite-
likleri 36. maddede tanımlanan tek-
nik elemanlara aşağıdaki cetvelde

gösterilen şekilde iş güçlüğü, iş riski
teminindeki güçlük zamları ödenir.

YAN ÖDEME GÖSTERGE CETVELİ

Derece	İş güç- lüğü Zammı	İş riski Zammı	Teminin- deki güçlük Zammı
G Ö S T E R G E S İ			
1	90	90	150
2	120	105	190
3	105	120	210
4	135	135	230
5	150	150	250
6	135	135	230
7	120	120	210
8	105	105	190
9	90	90	170
10	75	75	150

Cetvelde dereceler karşılığı olan
gösterge rakamları o yıl bütçe kanu-
nu ile kabul edilen ve aylık ücretle-
rin hesaplanmasına esas teşkil eden
kat sayı ile çarpılmak suretiyle alına-
cak yan ödeme miktarları tesbit edi-
lir.

Teknik hizmetler veya Genel
İdari Hizmetleri sınıflarında görev-
lendirilen ve nitelikleri 36. maddede
tanımlanan teknik elemanlara;

- A) Teminindeki güçlük zammı
ödenir.
- B) Fabrika, atölye, şantiye, ara-
zi, yol, elektrik üretimi ile
nakil ve tevzi yerleri, labora-
tuvar ve benzeri gibi yerlerde
çalışanlara iş güçlüğü zammı
ödenir.
- C) Hayat ve sağlık bakımından
tehlike arzeden maden ve kö-
mür ocaklarında, petrol ve
petrol ürünleri istihsal rafı-
naj ve sondaçlarında izabe
ve döküm fırınlarında, arazi-
de, şantiyelerde, yanıcı ve
patlayıcı madde istihsal üni-
telerinde zehirli madde, gaz-
lar ve radyo aktif eleman-
larla direkt ve endirekt ola-
rak temas halinde bulunan
ünitelerde ve bu gibi iş yerle-
rinde çalışanlara iş riski zam-
mı ödenir.

Teknik hizmetler veya Genel İda-
ri Hizmetleri sınıflarında görevlendi-

riken ve nitelikleri 36. maddede tanımlanan teknik elemanlara;

Teminindeki güçlük zammına ilâveten çalıştıkları yerin özelliklerine göre, iş güçlüğü, iş riski veya iş güçlüğü ve iş riski zammı bir arada ödenir.

Bu zamların (İş güçlüğü - İş riski) hangi görevler ve yerler için verileceği, ilgili kurumlarca tesbit edilir.

Gerekçe 1.3

13 — Ek Geçici ikinci maddeye (H) fıkrası eklenmelidir.

H) Kurumların aylıklı veya ücretli barem içi kadrolarında çalışmakta olan Y. Müh., Müh., Y. Mimar ve Mimarların intibakları, bu maddenin başlangıç noktasındaki kadro aylığı karşılığı dereceler dikkate alınmaksızın 36 ncı maddenin 2 ncı fıkrasının (d, e) bentlerindeki başlangıç dereceleri esas alınarak yapılır.

14 — Ek Geçici Madde 4 — a) Maddenin (A) bendi (a) fıkrasının son paragrafının son satırındaki 12 yılı geçemez ibaresinden sonra gelen "ve başka bir sınıftaki görevlere atanmada kazanılmış hak sayılmaz" ibaresi kaldırılmalıdır. Nitekim tasarının ek geçici 28. maddesinde bazı personele bir üst derece verilmekte ve başka bir göreve atanmada kazanılmış hak sayılmaz ibaresi bulunmaktadır. O personele tanınan bu

hakkın teknik personele de tanınması hukuk kuralları bakımından gereklidir.

b) Maddenin (A) bendinin (e) fıkrasında "çeşitli teamül ve barem kanunlarına göre evvelce belirli bir barem veya emeklilik derecesi ihraz etmiş olanların aylık dereceleri, bu dereceler başlangıç alınmak suretiyle tesbit olunur." demekle sadece askerlik veya memuriyet yapmamış olan teknik personelin intibakta başlangıç derecesinin 10/3 veya 9/3 den ve diğerlerinin de halen mer'iyette olmayan 3656 sayılı kanunun 3 üncü maddesi gereğince II/2 veya II/3'ten başlaması gerekeceği anlaşılmaktadır. Bu husus kanun tasarısının ruhuna, gerekçesine ek geçici 27 ncı maddenin (A) bendine ve eşit işe eşit ücret prensibine aykırı düşmektedir. Bu bakımdan anılan fıkra kaldırılmalıdır.

c) Bu şekilde intibakları yapılan Teknik Personelin aylık ödemeleri;

10, 9, 8, 7. derecelerine kademe göstergelerine 100;

6, 5, 4 derecenin kademe göstergelerine 150;

3, 2, 1 derecelerine kademe göstergelerine 200 gösterge rakamları eklenerek bulunacak sayının bütçe kanunu ile tesbit edilen kat sayı ile çarpılması sonunda elde edilecek miktar üzerinden yapılır.

T.M.M.O.B. nin dışında kalan Odalarca kurulan Odalararası Yürütme Kurulu Sekreterliği T.M.M.O.B. nin çalışamaz durumunu gözönüne alarak çalışmalarına bu sene de devam etmiştir.

Odamızı temsilen Yönetim Kurulu üyesi İlkay İzer'in katıldığı bu toplantılarda, daha önce verdiğimiz 657 ve değişikli 1327 sayılı Devlet Memurları Kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun tasarısı hakkında hazırlanan ve yetkililere iletilen görüş dışında şu çalışmalar yer almıştır.

1 — Mecliste, Parlâmenterlerce, Teknik Personele yan ödemelerin halâ ödenmediği hususunda bir sözlü soru önerisinin verdirilmesinin sağlanması.

VERİLEN SORU ÖNERGESİ :

Devlet Memurları Kanununun tatbikatı ile Mühendisler kanununun ruhuna aykırı olarak müstesna hakları olan net aylıkları dahi alamamaktadırlar. Ayrıca 5 - 15 yıllık Mühendisler, 8 - 10 yıl aynı ücreti almak durumuna düşürülmüş ve artan hayat pahalılığı karşısında hayat standartlarında kısıntı yapmak zorunda kalmışlardır. Diğer sınıflara ortalama % 133 oranında zam getirilmiş olmasına rağmen, kendisinin eskisinden daha az ücret alması sonucu moral bozukluğuna, yarınından endişe duymaya başlamış ve bunlarda randımanın düşmesine sebep olmuştur. Devlet Memurları Kanunu ile aşağıda kısa sürede alınması gereken konular hakkında ekli sorularımın sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

1 — İŞ GÜÇLÜĞÜ ve İŞ RİSKİ ve TEMİNİNDEKİ GÜÇLÜK ZAMLARI :

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun VI. kısmının sonuna 1327 sayılı kanunla eklenen Ek Madde gereğince düzenlenen İş Güçlüğü, ve İş Riski ve Teminindeki Güçlük zamlarına ait Yönetmelik, Bakanlar Kurulu'nun 7/2866 sayılı kararıyla 8/8/1971 günlü Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

a) 1971 yılı Bütçe Kanununda bu zamların taban ve tavanları ile kimlere ödeneceği belirtilmiş olmasına rağmen hangi kadro ve görevlere, ne miktar ödeme yapılacağı bu güne kadar niçin açıklığa kavuşturulmamıştır?

b) 7/2866 sayılı Kararnamenin 4. Bölümünün geçici maddesindeki ödemelerin başlangıç tarihini tesbit edecek olan Kararname bugüne kadar niçin çıkarılmamıştır? Ne zaman çıkarılacaktır?

2 — MAHRUMİYET YERİ ÖDENEĞİ :

657 ve değişimi olan 1327 sayılı Devlet Memurları Kanununun mer'iyete girmesinden önce tatbik edilmekte olan 4/10195 sayılı Kararname gereğince teknik personele 24,— TL. na kadar Mahrumiyet Yevmiyesi ödenmekte idi. Devlet Memurları Kanunu mer'iyete girdikten sonra, bu ödemeler durdurulmuş ve aynı kanunun 195 ilâ 198. maddeleri gereğince çıkarılması gereken Mahrumiyet Yeri Ödeneği Yönetmeliği bugüne kadar niçin çıkarılmamıştır? Mahrumiyet bölgelerinde teknik eleman çalıştırılmasına ihtiyaç yok mu?

3 — YOLLUK GİDERLERİ ve GÜNDELİKLERİ :

6245 sayılı Harcırah Kanununun; yolluk gündelikleri kadro aylığının % 3 ünden az, % 6 sından fazla olamaz şartı vazedilmiş ve I. derece devlet memurunun, aylığı 1.000 TL. olarak tesbit edilmiştir. Bu duruma göre I. sınıf devlet memurunun, Bütçe Kanunu ile tesbit edilecek azami yolluk gündeliği 60 TL. olabilecektir.

Tabiidir ki, memur sınıfı aşağılara indikçe bu gündelik de düşecektir. Bugün cari olan yolluk gündelikleri, 15, 18, 24, 28, 33, 38 TL. dir. Bu miktar ile, bugünkü ortamda büyük şehirler dışında dahi mütevazı bir yaşantı temin etmek ekseri kabil olmamakta ve bir vazifeye geçici görevle memur göndermekte müşkilât çekilmektedir. Bu durum, kontrol müessesesinin çalışmasını frenlemekte ve yatırımları aksatıcı mahiyet almaktadır. Bu durumu günün şartlarına uydurmak için 6245 sayılı harcırah Kanununda bir değişiklik yapılması düşünülüyor mu?

4 — SOSYAL HAKLAR ve YARDIMLAR :

a) 1.12.1970 tarihinden itibaren % 5 oranında Memur Yardımlaşma Kurumu aidatı kesilmeğe başlamış ve bir yıl içinde Devlet Memurları Yardımlaşma Kurumu Kanununun çıkarılması âmir hükmü konulmuş olmasına rağmen, bugüne kadar kanun niçin çıkarılmamıştır.

b) Devlet Memurları Kanununun 188. maddesince hastalık ve analık sigortası için çıkarılması öngörülen Özel Sigorta Kanunu bugüne kadar çıkarılmadığından, hastalık ve analık sigortası işliyememekte ve bu gibi haller memura büyük mali külfet yüklemektedir. Anılan kanun ne zaman çıkarılacaktır?

5 — KADRO DURUMLARI :

657 ve değişimi olan 1327 sayılı Devlet Memurları Kanununun 36. maddesinde Mühendisler 10. derecenin 3. kademesinden, Yüksek Mühendisler 9. derecenin 3. kademesinden işe başlarlar ve 1. derecenin son kademesine kadar yükselebilirler, denilmektedir. Halbuki 19 Kasım 1971 gün ve 14020 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 7/3434 sayılı Kararname 1, 2, 3, ve 4. derece kadroları belirterek, sahalarında uzman olmuş Mühendislerin Genel İdare Sınıfı hizmetinde olmadıkça, yani sınıf değiştirmedikleri müddetçe hiç bir zaman 1, 2 ve 3. derecelere erişemeyecektir. Teknik Hizmetler Sınıfında çalıştırılan Uzman Mühendislerin 1, 2 ve 3. derecelere yükselme-leri niçin önlenmiştir?

2. "1972 yılı bütçesiyle ilgili görüş ve teklifler" başlıklı görüşün Bütçe Komisyonu Üyelerine gönderilmesi,

"1972 YILI BÜTÇESİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞ ve TEKLİFLER" başlıklı yazımız T. B. M. M. Bütçe Karma Komisyonu Üyelerine gönderilmiştir.

Mevcut imkânları modern teknolojinin bir vasıtası olarak insanlığın kalkınmasına sunan yapıcı ve yaratıcı Teknik Personel, 657 ve değişikliği olan 1327 sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamına alınması ile mağdur edilmiştir.

1972 yılı bütçe çalışmalarınız sırasında ilişkide sunduğumuz tekliflerimizin nazarı itibare alınması ile mağdur olan Teknik Personel'in mağduriyeti biraz olsun hafifletilmiş olacaktır.

Dileklerimizin kabul edileceği ümidiyle arzederiz.

Saygılarımla,
Odalararası Yürütme Kurulu

1972 YILI BÜTÇESİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞ VE TEKLİFLER

1. Kadrolarla ilgili teklifler :

1. 1. Derece terfisine hak kazandığı halde, kadrosuzluk nedeniyle terfi edemeyen personele yeterli sayıda kadro verilmesi, bu kadroların terfi etmeye hak kazandıkları tarihten itibaren geçerli olmasına, bu gibilere kadrosuzluk sebebiyle verilen kademelerde geçen sürenin bu kadroda geçmiş sayılmasına dair hüküm konulması.

1. 2. 1322 sayılı Genel Kadro Kanununun 3. maddesi, sadece 1970 yılı için geçerli olduğundan bu maddenin 1972 mali yılında da uygulanacağına dair hükmün konulması, Anayasaya aykırıdır. (buna ait 1968 yılı Bütçe Kanununun 35 inci maddesini iptal eden Anayasa Mahkemesinin 7.1.1969 gün, 1968/24 esas ve 1969/4 karar sayılı emsal kararı vardır.)

1. 3. 657 sayılı kanuna göre yapılan intibaklar sonucunda, intibak ettirilen derece ve kademe erin, bütün devlet memurları için kanuni müktesep hak olması nedeniyle, bu derece ve kademeleri karşılayacak sayıda kadro tahsis olunması, kadro yokluğu nedeniyle intibak edilen derecenin altında kadro tahsisine imkân olmadığının sarahaten belli edilmesi. Nitekim Danıştay 3 üncü Daire esas 1971/482, karar 1971/508 sayılı mütalâası mevcuttur.

2. Yan ödemelerle ilgili teklifler:

2. 1. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 178 inci maddesinin ön

gördüğü fazla mesai ücretlerinin, "Kurum tekliflerinin Maliye Bakanlığı, Personel Dairesinin mütalâası alındıktan sonra Bakanlar Kurulu'nca kararlaştırılacak hallerde ve mik-tarda ödenmesi" şeklindeki tatbikatına son bir yılda görüldüğü üzere işlemediği dikkate alınarak son verilmesi ve bunun kurumların bağlı bulundukları Bakan'ın onayıyla ödenebilecek hale getirilmesi, sınıflar itibarıyla tesbit edilen asgari ve azami hadlerin teknik personel için asgari 10 TL. azami 30 TL. olarak tesbiti.

2. 2. Teminindeki güçlük zammının teknik hizmetler sınıfındaki Y. Mühendis, Mühendis, Mimar ve Y. Mimar, sıfatını almış olanlar için 1.000 - 1.500 TL. olarak hiç bir mercin müsaadesine tabi olmaksızın ödenbilmesi için Bütçe Kanununda açıklıkla belirtilmesi.

2. 3. İş riski, iş güçlüğü zamlarına ödeme kabiliyeti kazandırabilmek için, fazla mesai ücretlerinde olduğu gibi Kurumların bağlı bulundukları Bakanların yetkili kılınması, başkaca Bakanlık ve teşkilâtların istişari mahiyette olsa dahi mütalâasının alınmasına lüzum görülmemesi ve teknik hizmetler sınıfına girmiş olanlardan Y. Mühendis, Mühendis, Mimar ve Y. Mimar sıfatını almış olanlara iş güçlüğü zammının 400 - 1.000 TL. ve iş riski zammının 400 - 800 TL. olarak tesbiti.

2. 4. 2. 2. - 2. 3. Maddelerinde önerilen teminindeki güçlük, iş riski

ve iş güçlüğü ödemeleri teknik personelin çalıştığı yerin özelliğine göre ayrı ayrı ödendiği gibi, her üç ödenimin bir arada yapılabilmesini teminen bir hükmün konması.

2. 5. 657 sayılı kanunun, 195 inci maddesindeki mahrumiyet yeri ödeneği, 202 ilâ 205 maddelerdeki aile yardımı ödeneği, 212 nci maddedeki yiyecek yardımı ile ilgili hükümlerin 1972 mali yılında uygulanmayacağına dair hüküm konulmaması, zira bu şekildeki hükümler Anayasaya aykırı düşer. Anayasa Mahkemesinin emsal kararı vardır. Bu nedenle bunların ödenmesini sağlayacak hükümlerin getirilmesi.

2. 6. Yan ödemelerin, ödenmesini temin için Maliye Bakanlığına bölüm ve fasıllardan aktarma yetkisi verilmemelidir. Yukarıda belirttiğimiz ödemelerle ilgili fasıl ve maddelere iz olarak, 1,— TL. değil, ödenek miktarının tahmini rakamının konması.

2. 7. Bütün ödemelerin, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin tatbikinde ayrı ayrı ücret olarak nazara alınmak suretiyle ver-

gilendirileceğine dair hüküm konulması.

3. Harcırah ile ilgili teklifler :

3. 1. 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33. maddesi gereğince, her yıl Bütçe Kanunu ile tesbiti yapılan yurt içi seyahatlerde verilecek yevmiye miktarının hesaplanmasında % 6 nisbetinin uygulanması ve asgari harcırah yevmiye tutarının 50,— TL. olmasının temini.

3. 2. Yurt içinde yer değiştirme masrafı olarak kilometre ve deniz mili başına verilecek miktarların,

1. Dereceleri 1 - 6 olanlara, şahısları için 1,40 TL. her bir aile ferdi için 35 Krs.

2. Derece'leri 7 - 10 olanlara şahısları için 1,05 TL. her bir aile ferdi için 35 Krs. olarak konulması.

GEMİ MÜHENDİSLERİ ODASI
İNŞAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

TÜRKİYE TEKNİK ELEMANLAR DERNEĞİNİN VE BA- ZI ODALAR TARAFINDAN YAPILAN TEKNİK ELE- MAN ANKETİNİN İNŞAAT MÜHENDİSLERİ İÇİN DE- ĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye'nin ekonomik, politik ve sosyal yapıda önemli değişikliklere uğradığı bir dönemde çözüm bekleyen sayısız ve çok yönlü sorunların yarattığı bunalım ve çıkmazlar her kesimde ve özellikle çalışan kesimde etkin bir şekilde duyulmaktadır. Bu duyarlılığın en fazla olduğu kesimlerden biri de teknik elemanlardır.

Personel Kanunu ve son iki yıllık ekonomik durum nedeniyle, hem kamu hem de özel kesimde çalışmakta olanlar bunalımlardan olumsuz yönden fazlasıyla etkilanmışlerdir.

TEKNİK ELEMAN ANKETİ :

Bu etkilanmeyi teknik elemanlar kitlesinin değişik kesimlerinde ölçmek ve bazı eğilimleri tesbit etmek amacıyla, düzenlenmiştir.

10 meslek Odasının hazırladığı ve sonuçlandırdığı "Teknik Eleman Anketi", toplam 29.700, Elektrik, Harita, İnşaat, Kimya, Maden, Makina, Meteoroloji, Orman ve Ziraat Mühendisine ve Mimara gönderilmiş, 7.120 cevap alınmış, böylece katılma oranı % 23,9 gibi yüksek bir rakama ulaşmış bulunmaktadır.

Anket Sonuçları :

Teknik elemanların haklı ve yaygın direnişlerine neden olan Personel Kanununun, uygulamaya konduğu kısa süre içinde, kamu kesiminden özel kesime geçici ve genel olarak yurt dışına göçü hızlandırdığını, böylece teknik elemanların iddialarının haklılığını belgelemiş bulunmaktadır.

Teknik Eleman Anketi ile teknik elemanların;

- Sosyal ve aile durumları,
- Çalışma biçimlerini,
- İş pozisyonlarını,

- Bölgelere ve nüfusa göre ülke içi dağılımlarını,
- Aylık veya yıllık net gelirlerini,
- Gelirlerindeki değişimleri,
- İş değiştirme ve yurt dışına göç eğilimlerini,
- Yabancı teknik hizmet ithaline karşı duyarlılıklarını, tesbit etmiş bulunuyoruz.

Genel olarak teknik elemanların ekonomik ve sosyal durumları, nedenler ve çözüm yolları da gösterilerek, anket sonuçlarını derleyen bir ön rapor halinde üyelerimize ve diğer Odalar üyelerine ayrıca duyurulacaktır. Biz burada anket sonuçlarına göre, inşaat mühendislerinin son iki yıllık ekonomik gelişmeler nedeniyle içine düştükleri durum ve bunalımları, salt sayılara dayanan bir çalışma biçiminde sunmayı amaçladık.

Teknik Eleman Anketi 7.000 üyemize gönderilmiş 1.476 cevap gelmiştir. Böylece İnşaat Mühendislerinde ankete katılma oranı % 21'e varmış olmaktadır.

54 ayrıntılı tablo halinde derlenen cevaplar çok geniş araştırmalara kaynak olabilecek niteliktedir. Aşağıda sunulan rapor bir ön çalışmadır ve sadece bir kaç genel soruna eğilmektedir.

Bu raporda, anketin ortaya çıkardığı sonuçlar dört bölümde incelenmektedir.

I — BÖLÜM : Kamu kesiminde çalışanların durumu. (Üniversiteler dahil)

II — BÖLÜM : Özel kesimde çalışanların durumu. (Ücretli ve işveren ayrımı yapılarak)

III — BÖLÜM : Genel durum.

IV — BÖLÜM : Anket sonuçlarının ortaya çıkardığı gerçekler ve görüşlerimiz.

I. BÖLÜM

KAMU KURULUŞLARINDA ÇALIŞMAKTA OLAN İNŞAAT MÜHENDİSLERİNİN DURUMU

Türkiye'de çalışan inşaat mühendislerinin %58,8'i kamu kesimindedir. (Tablo: 1)

Personel Kanununun yürürlüğe girmesi ile, kamu kesiminde çalışan inşaat mühendislerinin % 64,6'sının gelirinde (Ayda 5000.— TL. sına kadar) azalma olmuştur. % 17,7'sinin ücretinde artma görülmüş, % 17,7'sinin geliri ise değişmemiştir. (Tablo: 2)

Çalışanların % 69,9'u, ayda 2.500,— TL. aşağısında, asgari geçim indeksine ulaşmayan bir ücret almaktadır. (Tablo: 3)

(5 yıllık eğitimden gelmiş bir teknik elemanın, 1958'deki yaşama standardını koruyabilmesi için, 1971 yılında asgari ücretinin 2.682,— TL. olması gerektiği hesaplanmıştır. (Tablo: 4)

Tablo : 1

İnşaat Mühendislerinin Çalışma Biçimlerine Göre Dağılımı (Ankete katılan 1476 İnşaat Mühendisine göre)

	Sayı	%
Serbest Ücretli (Yerli Firmada)	231	15.6
Serbest Ücretli (Yabancı Firmada)	28	1.9
Ortak İşveren	125	8.5
Serbest İşveren	199	13.5
Üniversite Görevlisi	58	5.0
Kamu Görevlisi	793	53.8
Meslek Dışı	19	1.2
Bilinmeyen	23	1.5
Toplam	1.476	100.0

Tablo : 2
İnşaat Mühendislerinde Son İki Yıl İçinde Aylık Gelir Durumlarındaki Değişiklikler
 (Bilinmeyenler ve meslek dışı olanlar dış tutularak)

	Kamu Kesimi		Özel Kesimde (Ücretli)		Özel Kesimde (İşveren)		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Değişiklik Yok	149	17.7	154	62.6	160	54.0	463	33.5
ARTMA : (Ayda TL.)								
100 - 300	36	4.3	13	5.3	—	—	49	3.5
300 - 500	31	3.8	15	6.1	—	—	46	3.3
500 - 1.000	67	7.9	17	6.9	2	0.7	86	6.2
1.000 - 5.000	15	1.8	7	2.8	7	2.3	29	2.2
5.000 - 20.000	—	—	—	—	—	—	—	—
20.000 - 50.000	—	—	—	—	3	1.0	3	0.2
50.000 den yukarı	—	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM ARTMA	149	18.7	52	21.1	12	4.0	213	15.4
AZALMA (Ayda TL.)								
100 - 300	171	20.4	5	3.1	1	0.3	177	12.9
300 - 500	130	15.5	6	2.4	3	1.0	139	10.0
500 - 1.000	221	26.4	24	9.8	22	7.5	267	19.4
1.000 - 5.000	19	2.2	4	1.6	79	26.8	102	7.4
5.000 - 20.000	1	0.1	1	0.4	6	2.0	8	0.5
20.000 - 50.000	—	—	—	—	3	1.0	3	0.2
50.000 den yukarı	—	—	—	—	—	—	—	—
TOPLAM AZALMA	542	64.6	40	16.3	124	42.0	706	51.1
Genel Toplam	840	100.0	246	100.0	296	100.0	1.382	100.0

Tablo : 3
İnşaat Mühendislerinde Çalışma
Biçimlerine Göre Gelir Durumları

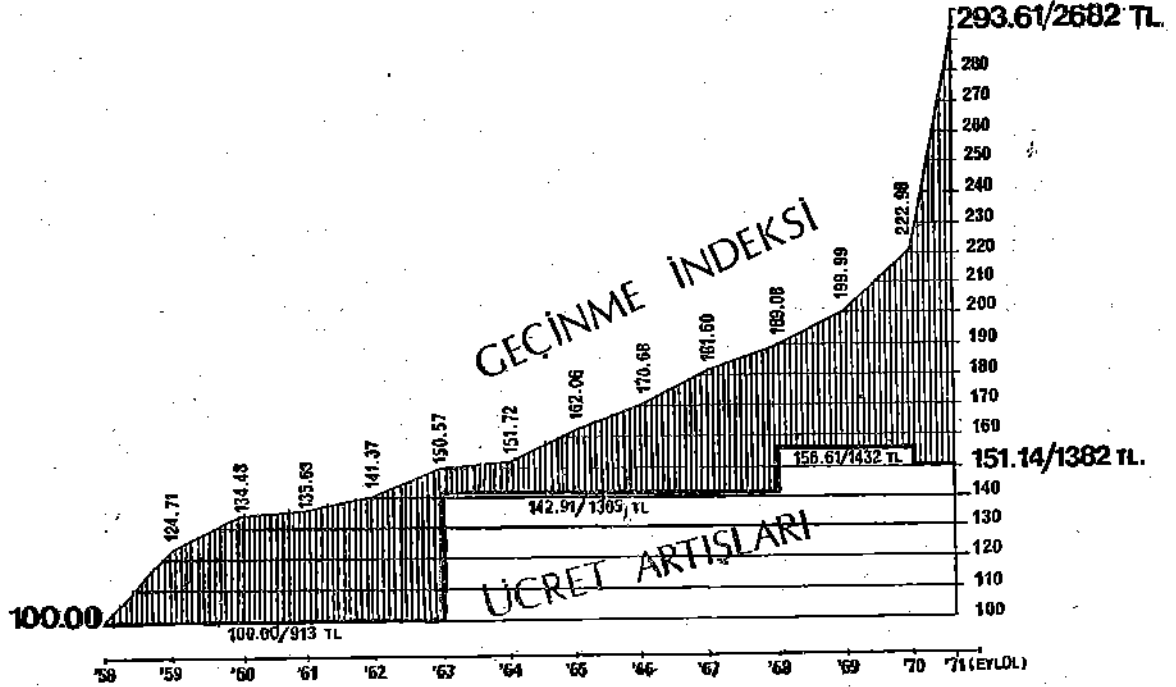
Ayda Net Gelir	Sayı	%	Yılda Net Gelir	Sayı	%
KAMU GÖREVLİSİ :			ÖZEL KESİMDE ÜCRETLİ :		
1000 - 1500	185	21.8	25000 den aşağı	29	12.5
1500 - 2000	174	20.6	25000 - 50000	111	48.0
2000 - 2500	156	18.5	50000 - 75000	70	30.3
2500 - 3000	126	14.9	75000 - 100000	16	6.9
3000 - 3500	82	9.8	100000 - 200000	5	2.1
3500 - 4000	98	11.6	200000 den yukarı	—	—
4000 den yukarı	24	2.8			
Toplam	845	100.0	Toplam	231	100.0
Yılda Net Gelir			ÖZEL KESİMDE İŞVEREN :		
	Sayı	%			
25000 den aşağı	50	16.1			
25000 - 50000	110	35.2			
50000 - 75000	69	22.2			
75000 - 100000	37	11.8			
100000 - 200000	31	9.9			
200000 den fazla	15	4.8			
Toplam	312	100.0			

Tablo : 4

Beş yıllık eğitimden gelmiş bir teknik elemanın, kamu kesiminde işe ilk girişinde alacağı net ücretin, Ankara asgari geçim indesindeki artışlarla, 1958 yılından bu yana

karşılaştırılması (1958 - 100).

KAYNAK : Mimarlar Odası Ankara Şubesi Komisyon Çalışması, 1971.

Personel Kanunu ile, teknik elemanların ve buna bağlı olarak inşaat mühendislerinin ücretlerinde büyük düşüşler yapılırken, son iki yıl içinde fiat artışları % 68 gibi bir rakama hızla ulaşmış ve her 3 inşaat mühendisinden 2'si ailesi ve yakınları ile birlikte ağır bir geçim sıkıntısına sokulmuştur. Bu durum, çalışanları Devlet kuruluşlarını terk etmeye zorlamaktadır.

Kamu kesiminden ayrılıp, özel kesimde ücretliye geçmek (% 38) işveren olmak (% 10.7) veya mesleği tamamen terk etmek (% 15.7) isteyenlerin oranı toplam olarak % 64,7'ye ulaşmaktadır. Buna, kamu kesiminden, gene kamu kesimine geçmek isteği de (% 5.4' katılınca, şu ya da bu şekilde işinden ayrılmayı düşünenlerin oranı % 70,1'e varmaktadır. (Tablo : 5)

Devlet kuruluşlarından ayrılma eğilimini doğru ölçebilmek için yurt dışında çalışma istekleri de incelendiğinde; kamu kesiminde çalışan inşaat mühendislerinin % 38.6 sinin meslekleri ile ilgili iş bulurlarsa, % 25,7'sinin de nasıl bir iş olursa olsun yurt dışına göç etmek istedikleri, dolayısıyla ülkeyi terk etme eğiliminin % 64,3'ünü bulduğu görülmektedir. (Tablo : 7)

Mesleği ile ilgili iş bulduğu takdirde yurt dışına çıkmak isteyenlerin oranı, ne iş olursa olsun çıkmak isteyenlerden daima daha yüksektir. Ayrıca, aylık gelir arttıkça, yabancı ülkelerde meslek dışı bile olsa çalışmak isteyenlerin oranı hızla düşmekte, buna karşın mesleği ile ilgili iş olursa yurt dışına gideceklerin oranı gelir farkına rağmen dengeli bir dağılım göstermektedir.

Diğer bir deyişle, ücretlerdeki farklılaşmalardan hemen hemen bağımsız olarak, bütün gelir grupları için, az çok sabit bir inşaat mühendisi yüzdesi mesleklerini yabancı ülkelerde yürütmek istemektedir.

Bu da gösteriyor ki sorun sadece ücretlerin düşüklüğü değil, gelirleri ne olursa olsun, inşaat mühendislerinin Türkiye'de mesleklerini istedikleri ve imkânları ölçüsünde uygulama olanağı bulamamalarıdır.

Bu noktada, ülkemizdeki yabancı proje bürolarının ve yabancı uzmanların varlığı da ciddi bir sorun olarak belirmektedir.

Kamu kesiminde çalışan inşaat mühendislerinin % 88,5'i Türkiye'deki teknik hizmetlerin kendi teknik elemanlarımızca yapılabileceği tezini savunmakta yabancı teknik hizmet ithaline karşı çıkmaktadır. (Tablo : 8)

II. BÖLÜM

ÖZEL KESİMDE ÇALIŞMAKTA OLAN İNŞAAT MÜHENDİSLERİNİN DURUMU

Özel kesimde çalışanlar, (% 17,5 ücretli, % 22'si işveren olmak üzere) tüm inşaat mühendislerinin % 34,5'ini oluşturmaktadır. (Tablo : 1)

Burada, ücretli ve işveren oranları üzerinde durmak gerekir. Yukarıdaki sayılardan anlaşıldığına göre, özel kesimde çalışan inşaat mühendislerinin % 47'si ücretli, % 53'ü işveren durumundadır. Tablolardaki sayıları, esas alarak küçük özel büro birimlerinin belirlediğini varsayarak şu sonucu çıkarmak mümkündür. Yaklaşık olarak 4 inşaat bürosundan 2'sinde büro sahibinden başka inşaat mühendisi çalışmamaktadır. Bu da gösterir ki, "işveren" diye isimlendirilen bu büro sahiplerinin çoğu alışılmış "işveren" tarifine uymamakta, yapılan işin büyük bir kısmını, en azından belirli bir inşaat mühendisliği formasyonunu gerektiren bölümünü, kendi gücünü ve zamanını koyarak, bizzat yürütmektedir.

Son iki yıldan beri işverenlerin % 8,3'ünün aylık gelirlerinde 1.000 TL. sına kadar, % 29,8'inin ise 1.000 - 20.000 TL. veya daha fazla bir azalma olmuştur. Böylece işverenlerin % 42,1'inin gelirleri azalmış bulunmaktadır.

Sadece % 4'ünün gelirinde artma olmuştur.

Gelirlerinde herhangi bir değişiklik olmayanların oranı % 53 tür.

Özel kesimde ücretli olarak çalışanların gelirlerinde % 16,3'ünün azalma, % 21,1 de artma olmuş, % 62,6'nın ücretlerinde değişiklik olmamıştır. (Tablo : 2)

İşverenlerin % 12,5'i ücretlilerin % 16,1'i asgari geçim indeksinin altında kazanmaktadır. (Tablo : 3 - 4)

Yukarıdaki (Tablo : 2'den çıkarılan) sayılardan anlaşıldığı gibi, özel kesimde çalışanların çoğunluğunun gelirinde genel olarak artış görülmemiş, azalma olmuş veya değişme olmamıştır. Gelirlerdeki bu durağanlığa rağmen kamu kesimine geçiş, ücretliden % 4,7, işverenlerden % 15,5 gibi düşük oranlarda bulunmaktadır. Ancak, serbest çalışanların içinde bulundukları koşullardan doğan tedirginlikleri ve geleceğe karşı kuşku ve güvensizlikleri, mesleği terk etme, yurt dışına göç etme isteklerinin yüksek rakamlara ulaşması ile açığa çıkmaktadır.

Mesleği terk eğilimi ücretlilerde % 21,4, işverenlerde % 30,3'dür. (Tablo : 5)

Yurt dışına göç eğilimi, ücretlilerde % 67,4'e, işverenlerde ise % 39,7'ye ulaşmaktadır. (Tablo : 6)

Özel kesimde çalışanların tamamına yakın bir bölümü teknik hizmet ithaline karşı çıkmaktadır. Teknik hizmet ithaline "hayır" diyenlerin oranı ücretlilerde % 86,5, işverenlerde ise % 90,4'tür.

Bu oran, geliri yılda 25.000 TL. sından az olanlarda % 92,7, yıllık geliri 200 bin TL. sından fazla olanlarda ise % 76,4 sayıları ile farklılık göstermektedir. (Tablo : 9)

III. BÖLÜM

GENEL DURUM

Gerek kamu kesiminde, gerekse özel kesimde çalışanlar birlikte incelendiğinde, inşaat mühendislerinin genel ekonomik ve sosyal durumu aşağıdaki biçimde şekillenmektedir.

İki yıldır yürütülen uygulamalar sonucunda inşaat mühendislerinin % 15,4'ünün ücretlerinde artma olmuş, % 33,5'sinin ücretlerinde bir değişiklik olmamıştır. Gelirlerinde azalma olanların oranı ise % 51,1 dir.

Kamu ve özel kesimdeki bütün iş pozisyonlarında bulunan toplam inşaat mühendislerinin yarısından fazlası asgari geçim indeksinin altında ücret almaktadır.

Çeşitli nedenlerle işini değiştirmek isteyenlerin oranı % 44,1'i bulmaktadır. İnşaat Mühendislerinin % 15'i başka çare bulamadığından mesleği terk etmek kararındadır. (Bugüne kadar mesleğini terk etmiş bulunanlar hariç.)

Türkiye'de çalışabilme imkân ve ümidini henüz kaybetmemiş bulunan, çalıştığı kesimi değiştirerek soruna çözüm bulmak isteyenlerin yanı sıra yurt dışına gitmekten başka çözüm yolu göremeyenlerin oranı da yüksektir.

Bütün çalışma kesimlerindeki inşaat mühendislerinin % 37.2'si meslekleri ile ilgili iş olursa, % 21.5'i de ne iş olursa olsun ülkeyi terk etmek eğilimindedirler. Böylece yurt dışına göç eğilimi tüm inşaat mühendislerinde % 58.7'ye varmaktadır.

Açıktır ki, yurt dışına göç eğilimi ile ilgili yüzdeler halen yurt içinde bulunan inşaat mühendislerinin ankete verdiği cevaplara göre hesaplanmıştır. Bunun yanı sıra, bugüne kadar yurt dışına çıkmış bulunanlar da dikkat edecek sayılara ulaşmıştır ve bu sayı her gün yükselmektedir.

Türkiye'de devlet eliyle yapılan yatırımlarda, yatırım öncesi araştırmaları ile, uygulama safhasındaki her türlü teknik hizmetin yabancılar tarafından yapıldığı, son yıllarda iyice açığa çıkmış bulunmaktadır. Alınan sonuçlara göre, ülkemizde gizli veya açık işsizliğin, yurt dışına göçün ve ücret düşüklüğünün önemli nedenlerinden biri olan yabancı teknik hizmet ithaline karşı çıkılmakta, bu hizmetlerin kendi gücümüze dayanarak, Türkiye'deki inşaat mühendisleri ve diğer teknik elemanlar tarafından yapılabilmesi savunulmaktadır.

Inşaat Mühendislerinin % 88.5'i teknik hizmet ithaline "hayır" diyerek, yabancı araştırma ve projelendirme büroları ile yapılmış olan anlaşmaların iptal edilmesi ve yabancı uzmanların işlerine son verilmesi isteğine katılmaktadırlar.

Bu % 88.5 lik oran inşaat mühendisleriyle ilgili bütün çalışma alanları için hemen hemen sabittir (Tablo : 10)

Inşaat Mühendislerinin yurt içi dağılımında büyük dengesizlikler bulunmaktadır. Toplam inşaat mühendislerinin yurt içi dağılımı şöyledir :

Bölgeler arası dengesiz dağılımın yanı sıra, bir diğer sorun da teknik elemanların büyük şehirlerde yoğunlaşmasıdır.

IV. BÖLÜM

ANKET SONULARININ ORTAYA ÇIKARDIĞI GERÇEKLER VE GÖRÜŞLERİMİZ

1 — Kamu kesiminde çalışan inşaat mühendisleri,

— Personel Kanununun belirlediği ücret politikası nedeniyle büyük ölçüde zarara uğramışlardır.

— Büyük çoğunluk geçim sıkıntısı çekmektedir.

— Ekonomik bunalımın itmesi ile özel kesime veya yurt dışına göç etmek veya mesleği terk etmek istemektedirler.

2 — Özel kesimdekilerin;

— Çoğunluğun iş ve gelir düzeni durağandır.

— Önemli bir kesimin geliri büyük çapta düşmüştür.

— Genellikle bir güvensizlik ve kuşku içinde bulunduğu, mesleği terk etmek ve yurt dışına göç eğiliminin yüksek olmasından anlaşılmaktadır.

3 — Kamu kesiminde ve özel kesimde çalışmakta olan inşaat mühendislerinin;

— Yurt için dağılımı plansız, programsız ve dolayısıyla düzensiz olmaktadır. Belirli bölgelerde ve illerde dengesiz bir yoğunlaşma görülmektedir.

— Çoğunluğu işsizlik, mesleklerini uygulayamama ve ücret düşüklüğü nedenleriyle yabancı ülkelerde çalışmak istemektedir.

— Tamamına yakın bir bölümü ülkemizdeki teknik hizmetlerin kendi teknik gücümüze dayanarak yapılabilmesi tezini savunmakta, yabancıların ülkemizde teknik alanlardaki hegemonyalarına karşı çıkmaktadır.

Tablo : 5

İnşaat Mühendislerinde Çalışma Biçimlerine Göre İş Değiştirme İstekleri
(% olarak)

	İşini değiştirmek istemiyor	Kamu kesimine	Özel kesime ücretli	Özel kesime işveren	Mesleği Terk
Kamu görevlisi	18.4	5.4	38.0	10.7	15.7
Üniversite görevlisi	86.2	—	3.4	5.1	3.4
Serbest ücretli (Yerli firmada)	71.8	4.7	—	1.7	14.3
Serbest ücretli (Yabancı firmada)	78.5	—	—	3.5	7.1
Ortak işveren	74.4	8.0	—	—	12.8
Serbest işveren	71.3	7.5	0.5	—	17.5
Kamu kesiminde (Üniversite görevlileri dahil)					14.9
Serbest ücretli (Yerli ve yabancı firma)					13.5
İşveren (Ortak ve serbest)					15.7
Mesleği Terk Eğilimi					

Tablo : 6

İnşaat Mühendislerinde Çalışma Biçimlerine Göre Yurtdışına Göç Eğilimi

	Evet, Ne İş Olursa Yaparım.	Evet, Mesleğimle İlgili İş Olursa	Yurtdışına Göç Eğilimi Toplam
KAMU KESİMİ	% 25.7	% 38.6	% 64.3
ÖZEL KESİM, ÜCRETİ	22.4	44.9	67.4
ÖZEL KESİM, İŞVEREN	10.8	28.8	39.7
MESLEK DIŞI	26.3	15.7	42.1
BÜTÜN İNŞAAT MÜHENDİSLERİNDE	21.6	37.2	58.8

Tablo : 7

İnşaat Mühendislerinde Mezuniyet Yıllarına Göre Yurtdışına Gitme Eğilimi

Mezuniyet yılı	Evet, Meslek dışı bile olsa	Evet, Meslekle ilgili olursa	Hayır	Bilinmeyen
1936 ya kadar	% 7.1	% 5.3	% 85.7	% 1.9
1937 - 1941	3.7	10.2	80.9	5.2
1942 - 1946	5.3	26.4	64.4	3.9
1947 - 1951	14.7	24.5	57.8	3.0
1952 - 1956	16.7	27.8	53.3	2.2
1957 - 1961	19.1	40.8	38.9	1.2
1962 - 1966	20.8	45.3	32.9	1.0
1967 - 1971	36.2	48.5	14.2	1.1
Bilinmeyen	20.3	30.1	45.5	4.1
Toplam	21.6	37.2	39.3	1.9

Tablo : 8
**İnşaat Mühendislerinde Çalışma Biçim-
lerine Göre Teknik Hizmet İthaline**
Duyarlılık (% olarak)

	Teknik hizmet ithaline hayır (%)
Özel kesimde ücretli (yerli firmada)	86.5
Özel kesimde ücretli (yabancı firmada)	85.1
Ortak işveren	88.0
Serbest işveren	90.4
Üniversite görevlisi	84.5
Kamu görevlisi	90.1
Toplam İnşaat Mühendislerinde	88.5

Tablo : 10
İnşaat Mühendislerinde İş Pozisyonlarına
Göre Teknik Hizmet İthaline Duyarlılık
(% olarak)

	Teknik hizmet ithaline hayır (%)
İdari görev	80.9
Araştırma ve öğretim	86.8
Proje	90.2
Uygulama	93.3
Denetleme	89.4
Toplam İnşaat Mühendislerinde	88.5

Tablo : 9
İnşaat Mühendislerinde Gelir Durumlarına
Göre Teknik Hizmet İthaline Duyarlılık
(% olarak)

Kamu kesimi (aylık gelir)	Teknik hizmet ithaline hayır
1.000 - 1.500 TL.	93.1
1.500 - 2.000 TL.	94.9
2.000 - 2.500 TL.	91.2
2.500 - 3.000 TL.	86.6
3.000 - 3.500 TL.	87.3
3.500 - 4.000 TL.	81.4
4.000 den fazla	85.2
Özel kesim (yıllık gelir)	
25.000 TL. den az	92.7
25.000 - 50.000 TL.	90.7
50.000 - 75.000 TL.	85.2
75.000 - 100.000 TL.	78.5
100.000 - 200.000 TL.	83.7
200.000 TL. den fazla	76.4
Toplam İnşaat Mühendisleri	88.5

Tablo : 11

İnşaat Mühendislerinin (ankete katılan) Çalışma Biçimlerine Göre Yurtiçi Dağılımı
(Sayı olarak)

	Kamu kesimi	Özel kesim (ücretli)	Özel kesim (işveren)	Toplam
Marmara	237	102	121	477
Ege	73	32	45	155
Akdeniz	45	16	25	89
İç Anadolu	323	74	100	509
Karadeniz	46	10	9	65
Doğu Anadolu	26	9	6	41
Güneydoğu Anadolu	98	20	14	132

BELGE TATBİKATI KONUSUNDA İLGİLİ ODALARIN ORTAK GÖRÜŞLERİ

İmar ve İskân Bakanlığına
Ankara

Bakanlığımızın 30.5.1961 tarih ve 1-1/592-16827 sayılı genelgesiyle Ankara, İstanbul ve İzmir Belediyelerinde başlatılan belge tatbikatının yeni gelişmelere göre yurt alanına yayılarak bütün il belediyeleri için geçerli olması hakkında, ilgili ihtisas Odaları olarak geçmiş yıllarda Bakanlığınıza yaptığımız başvurular olumlu karşılanmış ve Odalarımız arasında bir anlaşmaya varılması halinde bu uygulamanın yeni bir Bakanlık genelgesiyle diğer Belediyelerde de başlatılacağı bildirilmişti.

Mimarlar Odası ile İnşaat Mühendisleri Odasının kurdukları Temsilciliklerle Belediye Başkanlıkları arasında imza edilen protokoller ile esasen belge uygulaması, üç büyük kentimizin dışına da yaydırılabilmiş, Antalya, Eskişehir, Kocaeli, Kütahya, Samsun, Trabzon illerinde uygulama başlamış, Adana, Balıkesir, Bursa, Edirne, Elâ-

ziğ, Erzurum, Gaziantep, İçel, Kayseri, Konya, Sakarya ve Aydın illerinde de Odalarımızın temsilcilikleri kurularak belge uygulaması hazırlıklarına başlanmıştır.

Hal böyle iken ve teknik hizmetlerin gelişimine uygun düşen ilerlemeler kaydedildiği halde, bazı Belediyelerin belge uygulamasını durdurmak gibi yersiz ve geriye dönük bir istekle Sayın Bakanlığınıza başvurmaları ve Bakanlığınızın bu konuda Odalarımızın görüşlerini istemesi üzerine ilgili iki ihtisas Odası olarak yaptığımız ortak toplantılarda durum incelenmiş, sonunda vize uygulamasının hukukî dayanaklarıyla, bu uygulamanın kaldırılması yönündeki iddialara verilecek cevapların ve tespit ettiğimiz önerilerin Sayın Bakanlığınıza sunulması kararlaştırılmıştır :

1 — VİZE UYGULAMASININ HUKUKİ DAYANAKLARI

1.1. — 6235 (7303) sayılı kuruluş yasamızın Odalarımıza yüklediği görevler : 6235 (7303) sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği kanu-

nunun 2. maddesi (b) ve (c) fıkraları aynen şöyledir :

"b — Kamunun ve memleketin menfaatleri, mesleğin inkişafı, meslek mensuplarının hak ve selâhiyetleri bakımından lüzumlu gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak"

"c — Meslek ve menfaatlarıyla alâkalı işlerde resmi makamlarla işbirliği yaparak gerekli yardımlarda ve tekliflerde bulunmak, meslekle alâkalı bilcümle mevzuatı, normları, fenni şartnameleri incelemek ve bunlar hakkındaki düşüncelerini alâkalılara bildirmek"

Kuruluş yasamızın Odalarımıza yüklediği bu görevler gereği, belge uygulamasıyla mesleğin gelişmesine, meslekdaş hak ve menfaatlerinin korunmasına ve ilgili resmi makamlarla işbirliği yaparak, onlara nasıl yardımcı olabildiğimize yazımızın 2. maddesinde değinilecektir.

1.2. — 6785 sayılı İmar Kanununun 14. maddesinin anlamı :

Bu kanunun 14. maddesi hangi teknik hizmetlerin hangi teknik elemanlar tarafından yapılabileceğini tatdat etmektedir. Belediye ve İdarelere karşı yüklenilecek bu hizmetlerin ve sorumlulukların Yüksek Mühendis, Y. Mimar, Mimar ve Mühendislerce deruhte edileceği hükmü bu unvanları taşıyan teknik elemanların Odalarımız üyesi bulunmaları nedeniyle 6235 sayılı kanunla Odalara verilen görevler arasında bağ kurmaktadır. Belge uygulamasında, başka deyişle Belediyelere ve idarelere karşı yapılacak teknik hizmetlerde ihtisas sahibi meslek Odalarının katkı ve yardımda bulunması, İmar Kanununun da doğal bir sonucu olmaktadır.

1.3. — 7116 sayılı Bakanlığınız Kuruluş Kanununun 2. maddesi de, İmar Kanununda belirtilen hizmetlerin yürütülmesi, denetlenmesi ve hizmetlerin yurt ve kamu yararına gerçekleştirilmesi görev ve yetkisini Sayın Bakanlığınıza vermiştir. Bu yetkiye dayanarak başlatılan vize uygulaması, her yönü ile yarar sağlamaktadır.

1.4. - 7116 sayılı kanuna göre yayınlanmış bulunan 30.5.1961 günlü, 1.1/592-16827 sayılı genelge, kamu yararına hizmet sağlayan diğer hukukî bir dayanaştır. Bakanlığınız Tetkik Kurulunca gerekli incelemelerin yapılma-

sından sonra genelgenin üç büyük kentimizde on yıl gibi uzun bir süre uygulamada tutulması ortada uygulanmanın durdurulması için herhangi bir neden olmadığını da göstermektedir.

2 — VİZE UYGULAMASININ (BELGE TATBİKATININ) KALDIRILMASI HUSUSUNDA İLERİ SÜRÜLEN İDDİALARA KARŞI CEVAPLARIMIZ.

2.1. — Vize uygulaması sistemi, meslek odalarının kendi üyelerini denetleme aracıdır. Bu uygulamanın Belediye hizmetlerini engellemesi asla söz konusu olamaz. Tam aksine, meslek odalarının projeleri vize ederek Belediyelere göndermesi hizmetin sıhhati yönünden Belediyelere büyük ölçüde yardım sağlamakta, proje kalitesine olumlu katkılarda bulunmaktadır. Odalarımız, vize sistemi ile üyelerinin, tespit edilen esaslara, çizim standartlarına, kendi yasa, tüzük ve yönetmeliklerinin ön gördüğü kurallara uygunluğunu sorumlu birer kamu kuruluşları olarak incelemekte, üyelerini denetlemekte ve Belediyelerin onay işlemlerini kolaylaştırmaktadır.

2.2. — Yazımızda numaralarını ve adlarını verdiğimiz yasalar gereğince bu hizmetleri yapan kişilerin Odalara üye olup olmadıkları, 6235 sayılı kanun uyarınca üyelik niteliklerini koruyup korumadıkları vize uygulaması ile kontrol altında tutulabilmektedir.

2.3. — Teknik hizmetlerin ifasında, belirli standartların korunması, hizmetlerin ahenk içinde ve belirli kriterlere göre yapılması vize uygulamasıyla korunabilmektedir. Kalkınmak zorunda olan bir ülkede böyle bir denge- nin sağlanmasının önemi ortadadır.

2.4. — Odalarımızın vize uygulaması sırasında aldığı ücret çok cüzi olduğu ve üyelerce ödendiği için bir sakınca teşkil etmemektedir.

2.5. — Asgarî ücret tarifelerine göre imzalanmakta olan sözleşmelerle vergi ödeme durumları denetlenmekte, bu da ayrı bir kamu yararı sağlamaktadır.

2.6. — Vize uygulaması, ayrıca fenni sorumlulukların dengeli biçimde dağıtımını ve meslek Odalarımızca bu sorumlulukların kontrolünü sağlamaktadır. Odalarımızın, kamu yararına hizmet gören meslek kuruluşları olduğunu bir kez daha belirtmekte yarar vardır.

3 — ODALARIMIZIN ÖNERİLERİ.

3.1. — Odalararası ortak denetim büroları kurularak, belge uygulamasının daha etkin duruma getirilmesi sağlanmalıdır.

3.2. — Yabancı planlama ve uygulama faaliyetleri bu yolla denetim altına alınmalıdır.

3.3. — Kamu yararına olduğu pek açık olan belge uygulaması bütün yurt alanına yaygınlaştırılmalı ve tüm belediyelerce bu uygulamaya uyulması sağlanmalıdır.

3.4. — Kamu kuruluşlarıyla ilgili bütün projeler belge uygulamasına uyruk tutulmalıdır.

3.5. — Millî Savunma Bakanlığının uygulamalarının da aynı esaslarla vize işlemine uyruk olması temin edilmelidir.

3.6. — İmar faaliyetleriyle ilgili planlama konuları da belge tatbikatının kapsamına alınmalıdır.

3.7. — İlgili organlar arasında koordinasyon sağlanarak önerdiğimiz hususların kanunî müeyyidelere bağlanması Sayın Bakanlığınızın görevleri arasında bulunduğu Meclislerde görüşülmekte olan İmar Kanunu değişikliği tasarısına gerekli müeyyide eklemeleri yapılmalı ve diğer mevzuata paralel tadillere gidilmelidir.

Sayın Bakanlığınızın bu hususlarda yapacağı bütün çalışmalara yardımcı olacağımızı bilgilerinize arz ederiz.

Saygılarımızla,

Mimarlar Odası

İnşaat Mühendisleri Odası

İMAR KANUNUNDA YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLERLE İLGİLİ TASARI

Madde — 1) Resmî ve özel bütün yapılarda yapı ruhsatiyesi alabilmek için yapı sahibi özel veya tüzel kişinin Belediyelere dilekçe ile müracaat etmeleri; tapunun, varsa çapın gösterilmesi, kanuna uygun olarak hazırlanmış mimari, statik ve tesisat plan, proje, resim ve hesaplarının dilekçeye eklenerek verilmesi zorunludur.

Madde — 2) Ruhsatiye eki olarak verilmesi zorunlu bulunan, plan, proje resim ve hesapların (ihtisasları dahilinde olan) Y. Mühendis, Mimar ve Mühendislerce, ancak kendi ihtisas dalında olmak kaydı ile ayrı hazırlanarak, mensup bulundukları Meslek Odalarının kurulacak vize müesseselerine, vize ettirilmeleri gereklidir. İhtisas sahibi teknik eleman tarafından hazırlanmayan ve vize ettirilmeyen plan, proje, resim ve hesaplar kanuna uygun olmadığı gerekçesi ile işleme konulmaz.

Madde — 3) 6235 sayılı kanuna dayanarak ve ihtisas gruplarına göre ayrı ayrı kurulan Meslek Odaları, bünyeleri içerisinde merkez ve taşra teşkilâtı ve temsilciliklerinde vize komisyonları kurarak, üyeleri tarafından kendi ihtisas dalında tanzim edilen plan, proje, resim ve hesapları tetkik ve kontrol ederek vize ederler. Vize edilen plan ve projeler ile resim ve hesapların vize edilmiş şekli ile tatbi-

kinden doğacak her türlü sorumluluk vize komisyonu üyelerine aittir. Vize Komisyonlarının kurulması, görev ve yetkileri, çalışma tarzı ve vize muamelesine ilişkin hususlar ile sorumluluk ve müeyyideleri yönetmelikle saptanır.

Madde — 4) Kamu kuruluşlarına (Millî Savunma Teşkilâtı dahil/millî güvenlik açısından açıklanmasında sakınca olan yapılar hariç) ait yapı işleri ile imar faaliyetlerini ilgilendiren planlama konularında da, tanzim ve tatbik edilecek plan, proje, resim ve hesapların ihtisas sahibi teknik elemanlar tarafından hazırlanması ve vize ettirilmesi gereklidir.

Madde — 5) Kanunda bahsi geçen bütün plan, proje resim ve hesapların 6235 sayılı kanun hükümlerine göre kurulmuş Mimar ve Mühendislik Odaları üyesi olan, üyelik sıfatı devam eden, üyelik vecibelerini yerine getiren, (gerek 6235 sayılı kanun hükümlerine ve gerekse mensubu bulundukları Oda yönetmeliklerine aykırı fiillerden dolayı mesleklerini icradan süreli ve süresiz men edilmemiş olan) Y. Mühendis, Y. Mimar ile Mimar ve Mühendislerce hazırlanması ve her birinin kendi ihtisasına giren proje plan, resim ve hesabı hazırlaması lâzımdır.

Yabancı mühendis ve mimarlarca yapılan uygulamalarda da bu hüküm-gereği aranır.

Madde — 6) İmar planları ile bunların tatbikat planlarının hali hazır haritalarının, mimarı, statik ve tesisat plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanmasını ve bunların tatbikatındaki fennî sorumluluklarını, ihtisas ve iştigal mevzularına göre, her biri ayrı ayrı sorumlu olmak üzere, bir veya birden fazla Şehir Plancısı, Yüksek Mimar, Yüksek Mühendis, Mimar ve Mühendis deruhte eder.

Bunların haricindeki fen adamlarının yetki ve sorumluluk hudutları, bunları yetiştiren kurumlarla bunlara ait kuruluşların, her ihtisas dalında ait olduğu Mühendis ve Mimar Odalarının görüşü alındıktan sonra, İmar ve İskân, Bayındırlık ve Millî Eğitim Bakanlıklarınca hazırlanacak bir yönetmelik ile tayin olunur.

Madde — 7) Özel ve resmi bütün yapılarda, yapının önemine ve büyük-

lük derecesine göre, proje ve eklerinin tanziminin, inşaatının kontrolünün yetkili meslek mensuplarıncı ihtisalarına göre yaptırılması zorunludur. Tatbik edilecek proje ve eklerinde yapılacak her ihtisas konusu iş için ayrı ayrı fennî sorumlu eleman görev alır. Yapının fennî sorumluluğunu üzerine almış olan meslek mensupları bu vazifelerinden çekildikleri takdirde tatil günleri hariç, üç gün içinde zorunlu sebepleri ile birlikte durumu yazılı olarak Belediyelere ve vize kurumlarına bildirmekle yükümlüdürler. Aksi takdirde istifalarını bildirinceye kadar kanuni sorumluluktan kurtulamazlar. Fennî sorumluluğu üzerine alanın istifa veya ölümü halinde aynı ihtisasa sahip başka bir meslek mensubu fennî sorumluluğu üzerine almadıkça yapının devamına izin verilmez.

ÖZEL OKULLAR SORUNU

İlerici Odalar, ve bu arada bizim Odamız, tarafından Özel Yüksek Okullar konusunda kamu yararına ve Anayasa doğrultusunda verilen etkin mücadele hepimizce bilinmektedir. Yapılan mücadelelere ve haklılıklara rağmen bu konuda da ortaya çıkan kamu yararı ile özel menfaatlerin çarpışması yine hepimizin bildiği gibi kamu yararının aksine sonuçlanmış ve Meclislerden çıkarılan 1472 sayılı kanunla keşmekeşin sürdürülmesi sağlanmıştır.

Parlâmentonun Özel Yüksek Okullar sorunu üzerindeki ciddiyetini göstermek bakımından kanunun hazırlanışı sırasında cereyan eden olaylara bakmak gerekmektedir.

Bilindiği gibi Özel Yüksek Okullardan alınan diplomaların iptali için Danıştay-da açılan dâvalarda 625 sayılı kanunun Anayasaya aykırılığı öne sürülmüştür. Danıştay Dâva Daireleri bu iddiayı ciddi bularak konuyu Anayasa Mahkemesine intikal ettirmiştir. Anayasa Mahkemesi de 12 Ocak 1971 tarihinde 625 sayılı kanunun Özel Yüksek Okullarla ilgili bütün maddelerini iptal etmiş ve kararın gerekçesi 26 Mart tarihli resmi gazetede yayınlanmıştı.

Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği kanunların yarattığı hukukî boşluğu gidermek, her hangi bir keşmekeşe sebep olmamak için düşünülen kararın iptal tarihinden 6 ay sonra yürürlüğe girmesi meselesi 80.000 kişiyi ilgilendiren bu acil durum da parlâmentoyu harekete geçirememiş, 6 ay boş yere harcanmış ve Mecliste tasarının gündeme alınması iptalin yürürlüğe girdiği 9 Temmuzda mümkün olabilmiştir. Bu kadar gecikmeden sonra hızlanıveren yetkililer, tasarı hakkındaki görüşleri ikinci oturumda tamamliyerek tümünü kabul etmişlerdir. Son anda ilâve edilen bir madde ile de Özel Okul sömürüsüne karşı çıkan Odı yöneticilerine cezai müeyyideler koymayı ihmal etmemişlerdir. Yine de, parlâmenterlerimizin bu hareketi bile, çıkardıkları kanunun yurt gerçeklerine aykırı olduğunun ve ilerici Odaların bunlara karşı çıkacağıının son anda da olsa, farkına vardıklarını, göstermesi bakımından çok güzel bir örnektir.

20 Temmuz 1971

BASIN BÜLTENİ

ÖZEL YÜKSEK OKULLAR HAKKINDAKİ YENİ TASARI DA ANAYASAYA AYKIRIDIR

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine uzun bir süre halk oyun-

dan gizlenerek hazırlanmış bulunan Özel Yüksek Okullara ait Yeni Kanun Tasarısı (bütün antidemokratik ve kamu yararına aykırı kanunlar gibi) süratle Meclislerden geçirilerek kanunlaştırılmak istenmektedir. Bu tasarı

ile Özel Yüksek Okullarda okuyan on binlerce öğrencinin ve kamunun yararları bir kenara itilmekte sadece **ÖZEL YÜKSEK OKUL OYUNU** ile **MİLYONLAR VURAN BİR KAÇ KİŞİNİN ÇIKARI GÖZETİLMEKTEDİR.**

TASARI ÖĞRENCİNİN YARARINA DEĞİLDİR. Bu tasarı ile borcunu bir ay geç ödeyen öğrenciler okuldan uzaklaştırılacaklardır. Eski borçlarını ödemiyen öğrenciler öğrenime devam edemeyeceklerdir. Eğitim yine paralı olmaktadır. Hem de bu paralı eğitim ile şimdi özel yüksek okullarda okuyan öğrenciler cezalandırılmaktadırlar. Oysa asıl cezalandırılacak olanlar öğrenciler değil, vurguncular olmak gerekirdi.

TASARI KAMU YARARINA DEĞİLDİR. Bu tasarı ile paralı eğitime son verilmediği gibi, eğitim yetersizlikleri, Senato, D. P. T. ve Üniversite raporları ile sabit olmuş ve Anayasa Mahkemesinin kararı ile belgelenmiş olan Özel Yüksek Okul Mezunlarının diplomaları hiç bir teste tabi tutulmadan geçerli sayılmaktadır. Böylece yetersiz eğitimin cezası Türk Ekonomi ve Teknolojinin ve Halkımızın sırtına yükletilmek istenmektedir. Oysa bu suçun cezasını asıl suçlu olan Özel Yüksek Okul Patronları çekmeliydiler.

TASARI SADECE ve SADECE ÖZEL YÜKSEK OKUL PATRONLARI YARARINADIR. Bu patronlar şimdiye ka-

dar aldıkları kârlarla yetinmiyeceklerdir. Yeni Tasarı ile derme çatma binalar ve tesisler istenildiği fiyatla Devlete devredilecektir. Ayrıca eski öğrenci borçlarının derhal ödenmesi hükmü kanuna konmuştur ki, bu patronların şimdiye kadar arayıp da bulamadıkları bir şeydir.

TASARININ GARİPLİKLERİ bu kadar da bitmemektedir. Patronlar, oyunlarını bozan kamu kuruluşlarından ve onların Yöneticilerinden öc almak istemektedirler. Ve bu çırkın duygularını hukuk dışı bir hükümle Tasarı kapsamına aldirmayı başarmışlardır. Genel Kurul kararlarına dayanarak Özel Yüksek Okul Mezunlarını kayıt etmiyen Oda Yöneticilerini kişisel olarak cezalandırmak istemektedirler. Bu çirkin ve hukuka aykırı bir davranıştır. Çünkü kayıt yapmama kararı Oda Yöneticilerine ait değildir, Genel Kurullara aittir.

ANAYASA'YA KESİNKES AYKIRI OLAN BU TASARI KANUNLAŞMAMALIDIR. ÖZEL YÜKSEK OKULLAR KONUSUNDA ŞİMDİYE KADAR DAHA UYANIK ve DİKKATLİ DAVRANMIŞ OLAN SENATONUN BU TASARIYI REDDEMESİ GEREKMEKTEDİR. Aksi halde bu kanun, Anayasa Mahkemesince yine geri çevrilecektir, ama yeniden bir açmazın içine düşülecek ve bütün bozuklukların ceremesi Devletin ve halkın sırtına yüklenilmiş olacaktır.

Yapılan iyi niyetli ve halkımız yararına mücadelelerin hangi duvarlara çarparak geri döndüğünü göstermesi bakımından Mimarlar Odası Sekreter Üyesi Yavuz Önen ile bir basın mensubu arasında geçen, konu ile ilgili şu konuşmayı aktarmakta fayda görüyoruz.

"Soru — Bu arada Millî Eğitim Bakanı Şinasi Orel ile herhangi bir görüşme yaptınız mı?

Cevap — Evet. Kanunla ilgili çalışmaların olumsuz yönde geliştiğini öğrenimiz üzerine Şinasi Orel'den bir görüşme talep edildi. Oda'nın görüşlerini bir kez daha açıkladığımız bu görüşmemizde, Millî Eğitim Bakanına, eğitim reformu çerçevesinde çözümleneceği söylenen Özel Yüksek Okullar sorununa yalnız biçimsel bir yaklaşım getirildiğini ifade ettik.

Paralı yüksek öğretimin ülkemizin sosyo-ekonomik yapısının bir gereği olarak mı düşünüldüğünü Bakandan sorduk. Bakan, kendisinin "çok gezmiş görmüş" olduğunu ifade ederek, gelişmiş ülkelerde de bunun örneklerine rastlandığını ifade etti ve bu arada örnek olarak A.B.D. ve Japonya'daki uygulamaları gösterdi.

Bizim, ülkemizdeki gelir dağılımında mevcut adaletsizliğe dikkatli çekmemiz üzerine Bakan da, Parlâmentodan yakınlıkla bu Parlâmentodan neyin geçip neyin geçmiyeceğine bizim dikkatimizi çekti.

Bu görüşmenin bizde bıraktığı izlenim, değil eğitim reformunun, Özel Yüksek Okullar sorununun dahi çözümlenemileceği yolunda olmuştur.

Kanun tasarısı Meclise sevk edilip Komisyonunda görüşülmeye başlandıktan sonra, konu ile ilgili olarak hazırladığımız bir taslağı, Parlâmentelere ve Eğitim Komisyonu üyelerine ilettik.

Bu arada, kanun tasarısı hakkında Parlâmentodaki tartışmaları izledik. Tartışmaları, eğitim sorunu değil, tamamen siyasi partilerin bazı taktik tutumları belirlemiştir. Üstelik konuya vakıf bir tek Parlâmentere de, ne yazık ki, rastlayamadık."

Sonunda ortaya çıkan kanun özel okul patronlarının imtiyazlarını sonuna kadar korumaktan başka hiç bir çözüm getirmeyen biçimsel bir el değiştirme olmuştur.

Çıkarılan kanun ile :

— Eski eğitim sistemi :

◆ Aynı binalarda,

◆ Aynı gereçler ile,

◆ Aynı öğretim üyeleri ile,

◆ Aynı yönetmeliklerle sürdürülmekte bu okulların eğitim niteliklerine ilişkin çeşitli kuruluşların verdikleri raporlar gözönüne alınmamaktadır.

— Eğitim yine eskisi gibi paralı olmakta bu bakımdan öğrencilerin mağduriyetini giderici hiç bir tedbir alınmadığı gibi halen ücretsiz eğitim yapanlar karşısında eşitlik prensiplerine aykırı duruma düşürülmektedir.

— Bu eğitim sistemi ile vurgunlar düzenliyen özel okul patronlarının şimdiye kadar yaptıkları vurgunlara ilâveten binaların satın alınması veya kiralanması yoluna gidilmekte ve bütün işlemler özel okul sahiplerini bu konuda kârlı çıkarılan tek zümre kılmaktadır.

— Devlet yüksek okulları adı altında kurulmuş ve kurulacak eğitim müesseselerinde her türlü yetkiye koordinasyon kurulu adı altında kurulan ve Eğitim ile Maliye Bakanlığının denetiminde bulunan bir kuruluş sahiptir. Bu sayede bu okullar her türlü özerklik ilkesinin dışında bırakılmaktadırlar.

Hâdisse karşısında bu kadar sudan maddelerle çözüme ulaşmak isteyenler belki rahata ermiştir, fakat bugün bu okullarda olmıyan öğrencilerin problemleri eskisinden daha ağır hale getirilmiştir. Öğrencilerin paraları alındığı halde halâ açılmıyan okullar yanında yönetmeliklere yeni yeni tasvirlerin getirilmesi sonucu sene kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya bırakılan öğrencilerin mücadelesi halâ devam etmektedir.

Odamız belli bir yere kadar "sosyal vakıa" olarak telâkki ettiği özel okullardan mezun meslektaşları daha fazla mağdur etmemek ve hep beraber asıl sorumlulara karşı mücadele etmek için Oda'ya kaydetme kararı almıştır. Ancak belirtildiği gibi bu sorun ve hatta reform adı altında getirilmek istenen değişikliklerle beraber genel olarak eğitim sorunumuz halen devam etmektedir ve edecektir. Bu bakımdan Odamızı gelecek dönemde bekliyen bu sorunun halkımız yararına çözümlenmesi için diğer illerçi Odalarla birlikte müşterek mücadelelerin verilmesi kaçınılmazdır.

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNE KARŞI ÇIKTIK

Geçtiğimiz dönemin en önemli meselelerinden biri hiç şüphesiz 1961 Anayasasının değiştirilmesi olmuştur. Kamu oyuna açık tutulan bu konudaki tartışmalara genel olarak halkımızı, özel olarak, sendikal örgütlenme haklarının kaldırılması açısından, geniş bir üye kitlemizi yakından ilgilendirmesi bakımından Odamız da katılmıştır.

Bu konuyla ilgili olarak kamu oyuna duyurulan görüşlerimiz aşağıdadır.

BASIN BİLDİRİSİ

Türkiye'nin sorumluluğunun bilincinde aydın kadroları olarak, getirilmek istenen Anayasa değişikliklerine özünden karşıyız. Çünkü bu değişiklikler Türkiye'mizin geçirdiği en bü-

yük gelişimlerden biri olan 27 Mayıs devriminin temelden inkârı anlamındadır. Kanımıza göre 27 Mayıs, getirdiği siyasi iktidar değişikliğiyle değil, fakat anayasal kurumları ve bizzat Anayasası ile bir devrimdir.

Şunu hatırlatmak isteriz ki Anayasamızın öngördüğü ve modern çağda halkımızın gereksindiği iktisadi reformlar ve tedbirler getirilmedikçe bu Anayasa değişikliği de istenen "Huzur" u sağlayamayacak ve değişiklik özlemleri birbirini kovalıyacaktır. Kişi özgürlüklerini, işçi ve memurların sendikal haklarını kısıtlayan üniversite ve TRT gibi kurumların özerkliklerini tamamen ortadan kaldıran ve demokrasinin dengeli kuvvetler ayrımını ilkesini yürütme lehine alabildiğine değiştiren bu taslağı Sayın Başbakan "Prensipier bakımından kesin, yazılış bakımından tam olmayan" şeklinde nitelemekte ve dolayısıyla değişikliğin özü üzerindeki tartışmaların dikkate bile alınmayacağını söylemektedir. Bunu da gözönüne alarak biz

taslağın tartışmasına girmeyi gereksiz buluyor ve ülkemizin içine düştüğü son bunalımın sorumlusunun 27 Mayıs Anayasası değil, fakat onu uygulamamakta direnen iktidarlar olduğunu hatırlatarak, Türkiye'nin toplumsal gelişmesinin çok gerisine düşen bu tür değişiklik tasarılarını benimsiyemeyeceğimizi Sayın halkımıza açıklamayı bugünkü en büyük görevimiz sayıyoruz.

İnanıyor ve biliyoruz ki, halkımız daha iyiye ve daha güzele doğru olan yolunda ilerleyecek ve çağdaş uygarlık düzeyinin haysiyetli ve insanca yaşama çizgisine mutlaka ulaşacaktır.

İnşaat Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu

BASIN BİLDİRİSİ MESLEK ODALARININ ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞÜ

Halkımızın temel hak ve özgürlüklerine sahip çıkabilmesi, sorunları bilmesine, bilinçlenmesine, örgütlenmesine ve gerçek bir ağırlık olarak ortaya çıkmasına bağlıdır. 1961 Anayasası temel demokratik hakları veren ilerici bir anayasadır.

Bugünkü çıkmaza, halkımızın demokratik örgütlenmesine olanak sağlamış olan 1961 Anayasasının önerdiği, temel sosyal ve ekonomik reformların yerine getirilmeyişi neden olmuştur. Anayasa yetersizliği öne sürülerek getirilen yeni değişme önerilerinin büyük bir kısmı, halkımızın bilinçlenmesine ve sorunlarımızın demokratik bir ortamda tartışılabilmesine yardımcı olan özerk kuruluşları, bağımsız yargı ve denetleme organlarını yoketmeyi ve böylece temel hak ve özgürlükleri kısıtlamayı amaçlamaktadır. Kamu oyuna açıklanmış bulunan Anayasa değişiklikleri, gerçekte 27 Mayıs Anayasasından tamamen farklı yeni bir Anayasa anlayışını içermektedir.

İçinde bulunduğumuz toplumsal bunalımdan Anayasayı sorumlu tutmak geçerli ve bilimsel bir tutum değildir. Toplumsal olayların nedenleri

ve toplumsal yapı değişiklikleri hukuk metinlerine bağlanamaz.

12 Mart, 1971'e gelinmesinin tek sorumlusu, iktidarda olduğu sürece 27 Mayıs Anayasasının uygulanmaması için direnen tutucu AP. iktidardır.

Anayasalar değişmez diye bir kural yoktur. Ancak ülkemizin kalkınması açısından bazı olanaklar sağlayacak kamulaştırma ile ilgili madde değişikliğinin tepki ile karşılanması, 12 Mart Muhtırası ile niteliği iyice belirlenmiş olan Parlâmentodan, ileriye dönük her hangi bir değişikliğin beklenemeyeceğini bir kere daha kanıtlamıştır.

Toplumumuzun gelişme sürecinde geriye dönüşü hazırlayacak olan Anayasa değişikliklerinin, kimlerin yararına olacağı da açıktır.

Değişiklikten sonra ortaya çıkacak Anayasa ile yakın bir gelecekte denetimden uzak, tutucu ve işbirlikçi iktidarların elinde ülkemiz çok daha vahim çıkmazlara kaçınılmaz olarak sürüklenecektir.

Elektrik Mühendisleri Odası
İnşaat Mühendisleri Odası
Harita Mühendisleri Odası
Mimarlar Odası

DAVALAR YILI

1971 - 72 çalışma dönemi Odamızın bütün çalışmalarını sekteye uğratan bir dâvalar yılı olarak geçmiştir. XVII. Genel Kurulumuzda beliren bölünme ve salonu terkeden grup adına yapılan çalışmaları engelleme ve suçlama çabaları üzümlere soyulmuş kim ki her iki yönde de başarılı olmuştur. İzmir ve özellikle İstanbul Şubesi bütün gayretlerini Oda merkezini engelleme yönünde toplamış ve yine bu Şubeler ile kendilerine Yürütme Kurulu adını veren bir grup üye, suçlamalarını o denli ileri götürmüştür ki; yarattıkları problemler Odamız içinde derin yaralar açmıştır.

Az sonra yapacağımız açıklamalar, sadece üyelerimizi aydınlatmak amacını taşımaktadır. Ve henüz sonuçlanmamış olan bu dâvalar hakkında hiç bir yorumda bulunmayacağız. Ayrıca bütün acılarımıza, sıkıntılarımıza rağmen, teknik eleman ordusunun en güçlü ve yetenekli kesimlerinden birini oluşturan inşaat mühendisleri arasındaki bölünmenin giderilmesi ve halkımız yararına bir ortak paydada birleşmesini bütün yüreğimizle istediğimizi belirtmeliyiz.

Bu amaç gerçekleştiğinde bütün sıkıntı ve acılar unutulacaktır. Yaşlı, genç tüm üyelerimiz bu amacın gerçekleştirilmesi için katkıda bulunmalıdırlar.

XVII. GENEL KURUL DÂVASI

Bu dâva ile ilgili gelişimleri aşağıda sunuyoruz.

Kendilerine Yürütme Kurulu adını veren 15 üye tarafından 8 Mart 1971 tarihinde XVI. Genel Kurulda seçilen Oda Yönetim Kurulu üyelerine, XVII. Genel Kurulun "gayri meşru" addedilmesi için Noter marifetiyle çağrıda bulunulmuştur. Yönetim Kurulumuz kendisini ve XVII. Genel Kurulun tüm karar ve seçimlerini gayri meşru sayan bu yazıya hiçbir cevap vermemiş ve Oda birlik ve tesanüdünü bozan bu harekete karşı, yine bölünmeleri önlemek düşüncesiyle bir işleme girişmemiştir.

Adı geçen 15 kişiden 10' u tarafından Odamız aleyhine 24.3.1971 tarihinde Ankara 5. Asliye Hukuk Hâkimliğinde XVII. Genel Kurulun bütün sonuçları ile iptali için dâva açılmıştır.

Yine bu sıralarda mahut Yürütme Kurulu, üyelere Olağanüstü Genel Kurul için çağrıda bulunmuştur. Bu çağrıda eski Oda Yönetim Kurulu bugünkü isnatlara benzer şekilde suçlanmış ve Oda Yönetim Kurulunun meslek problemlerini ideolojilerine âlet ettikleri öne sürülmüştür. Üyelerimiz bu çağrıya katılmamışlar ve Olağanüstü Genel Kurul çağrısı için gereken çoğunluk sağlanamamıştır. Mahut Yürütme Kurulu, Oda Yönetim Kurulunun mesleki çalışmalarını görmezlikten gelmiştir. Deprem simpozyumunu, Teknik Kongreyi ve İnşaat mühendisliğinin en yetkili organı olan "Teknik Bülteni" görmezlikten gelmiş, Personel Kanunu ve yabancı sermayeli mühendislik büroları hakkında yapılan çalışmaları hiçe saymıştır. Bir yıl boyunca Odamızın adını tüm kamu oyuna tanıtan, Odamızı tüm teknik elemanların en önde gelen temsilcisi yapan çalışmaları inkâr etmişlerdir. Aynı gurubun Şubelerde yönetime geçen temsilcilerinin bir yıllık icratları ise ortadadır.

Adı geçen Yürütme Kurulu, üyelerimizi, aşağıda bir kısmını sunduğumuz yazı ile olağanüstü Genel Kurula çağırıştır.

"... Bu itibarla, Olağanüstü Genel Kurul toplantısını, hileli bir seçim yenilenmesinin yanında, bütünüyle bir memleket sorunu olarak da ele almak zorunluluğu vardır.

Sayın meslektaşımız, oluşan bu mesleki problem karşısında Olağanüstü Genel Kurulu toplayarak, dürüst bir seçimle, siyasi kanaat ve inancı ne olursa olsun, bütün inşaat mühendislerini Oda içinde birleştirecek, mühendislik sorunlarına daha aktif ve dinamik bir yöntem kazandıracak ve kurgunlukları ortadan kaldıracak bir grubu Oda yönetimine seçmek zorunluğu ortaya çıkmıştır.

Bunu sağlamak üzere Olağanüstü Kongre çağrısını yalnız imzalamakla kalmayıp toplantıya katılmakta gereklidir.

Sayın Meslektaş,

Fevkalâde Genel Kurul çağrısı mektubumun örneğini yolluyoruz.

1 — Ankara'da isen Kızılay binası karşısında 4 üncü Notere git ve orada bu örneği imzalamış arkadaşlarına katıl.

2 — İzmir'de isen İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi Başkanı Gündüz Hekimgil'i Oda telefonundan ara. Onun söyleyeceği Notere git ve orada bu mektubu imzala.

3 — İstanbul'da isen İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı Cemal Ertek'i Oda telefonundan ara ve onun söyleyeceği Notere git ve orada bu mektubu imzala.

4 — Bu şehirlerin haricinde olan meslektaş mektup örneğini imzala, imzayı Notere tasdik ettir ve İrfan Karaoğlu'na taahhütlü olarak postala.

5 — DSI. salonundaki toplantıya katılan veya katılmayan bütün arkadaşlar Olağanüstü Kongre çağrısına imza toplama işinde vazifelidir. Çağrıyı mutlaka imzala ve imzalat.

6 — Olağanüstü Kongre bütün meslektaşlarımızın katılması ile memleket yolunda birlik gayretinin bir kere daha gösterilmesi için büyük bir fırsat olacaktır." Saygılarımızla,

Bu çağrı üyelerimizce benimsenmemiştir. Reddedilmiştir.

DAVANIN GELİŞİMİ

Oda adına görevlendirilen avukatların usul bakımından bir itirazı üzerine dâva husumet yönünden T.M.M.O. Birliğine tevcih edilmiştir.

Olağan Genel Kurulunu yapmamış olan ve dolayısıyla gayri meşru olan Birlik Yönetim Kurulu ihtilâfin çözümü için aşağıdaki öneriyi kaleme almıştır.

(XX)

Toplantı tarihi : 26.

Toplantıda alınan kararlar :

- 1) İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu ile üyeler arasındaki seçim ihtilâfı mahkemeye intikal etmiş ve Birliğin mahkemede temsilciliği istenmiştir. Durum incelendi ve aşağıdaki karar alındı :
 - a) Birlik tüzüğü'nün 25/b.p ve 6235 (7303) sayılı kanunun 6. maddesi gereğince Oda'nın en kısa zamanda Olağanüstü Kongreye gitmesi ve böylece Oda'da temsilin sağlanması,
 - b) Olağanüstü Kongre gündeminin "Odada bekiren ihtilâfın halli için seçimlerin yenilenmesi" şeklinde tesbiti,
 - c) 31 Mayıs 1971 günü duruşmada T.M.M.O.B. yi Başkan Muhittin Gürel ve yardımcı olarak üye Asri Unsür'ün temsili ve Birlik görüşü olarak mahkemeye a ve b fıkralarının bildirilmesi.
- 2) Oda Yönetim Kurulu ve üyeler eden komisyonlarında çalışmalarını en kısa zamanda devamlı olarak sürdürebilmek için bir rapor hazırlanarak Birlik görüşü olarak mahkemeye a ve b fıkralarının bildirilmesi.
- 3) Oda Yönetim Kurulu ve üyeler eden komisyonlarında çalışmalarını en kısa zamanda devamlı olarak sürdürebilmek için bir rapor hazırlanarak Birlik görüşü olarak mahkemeye a ve b fıkralarının bildirilmesi.

Yazan
Muhittin Gürel

Yazan V.
Asri Unsür

Yazan
T.M.M.O.B.

Yazan
Asri Unsür

Yazan
T.M.M.O.B.

Yazan
T.M.M.O.B.

Yazan Kudu'nun serhi

Mahkemede (Yürürlük) (Yazan Mühendisleri

Odası) Mahkemeye intikal etmiş ve Birliğin mahkemede temsilciliği istenmiştir.

Durum incelendi ve aşağıdaki karar alındı :

a) Birlik tüzüğü'nün 25/b.p ve 6235 (7303) sayılı kanunun 6. maddesi gereğince Oda'nın en kısa zamanda Olağanüstü Kongreye gitmesi ve böylece Oda'da temsilin sağlanması,

b) Olağanüstü Kongre gündeminin "Odada bekiren ihtilâfın halli için seçimlerin yenilenmesi" şeklinde tesbiti,

c) 31 Mayıs 1971 günü duruşmada T.M.M.O.B. yi Başkan Muhittin Gürel ve yardımcı olarak üye Asri Unsür'ün temsili ve Birlik görüşü olarak mahkemeye a ve b fıkralarının bildirilmesi,

Toplantıda alınan kararlar :

Toplantı tarihi : 26.

1) İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu ile üyeler arasındaki seçim ihtilâfı mahkemeye intikal etmiş ve Birliğin mahkemede temsilciliği istenmiştir. Durum incelendi ve aşağıdaki karar alındı :

a) Birlik tüzüğü'nün 25/b.p ve 6235 (7303) sayılı kanunun 6. maddesi gereğince Oda'nın en kısa zamanda Olağanüstü Kongreye gitmesi ve böylece Oda'da temsilin sağlanması,

b) Olağanüstü Kongre gündeminin "Odada bekiren ihtilâfın halli için seçimlerin yenilenmesi" şeklinde tesbiti,

c) 31 Mayıs 1971 günü duruşmada T.M.M.O.B. yi Başkan Muhittin Gürel ve yardımcı olarak üye Asri Unsür'ün temsili ve Birlik görüşü olarak mahkemeye a ve b fıkralarının bildirilmesi,

d) Oda Yönetim Kurulu ve itiraz eden grup arasındaki anlaşmazlığın bu şekilde giderilmesinin Birlik kararı olarak iki grubun temsilcilerine üyemiz Yaşar Kudu tarafından bildirilmesi ve iletilebilmesine, karar verildi.

Başkan
İmza
(Muhittin GÜRELİ)

Başkan Vekili
(imza yoktur)
(Kemal LOKMAN)

Üye
İmza
(Asri UNSUR)

Muhasip Üye
(imza yoktur)
(Yaşar ERBAZ)

Üye
İmza
(Yaşar KUDU)

Üye
İmza
(Nejat TURAN)

Yaşar Kudu'nun şerhi :

Mahkemede (mümkünse) İnşaat Mühendisleri Odası halenki Yönetim Kurulu temsilcisinin dinlenmesinin T.M.M.O.B. Yönetim Kurulu temsilcisi tarafından teklif edilmesi kaydıyla.

Birlik temsilcisi olarak dâvaya dahil olan kişiler (ki bunlar Birlik Olağan Genel Kurulunu yapmadığı için gayrimüşrudurlar) Mahkemede Birlik Yönetim Kurulunun aldığı kararın dışına çıkmışlar, karara aykırı beyanlarda bulunmuşlardır. Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesi bu isnatlara, dayanarak Odamız aleyhine karar vermiştir.

Odamız avukatları tarafından bir çok noktalarda hukuka aykırı bulunan bu karar için gerekçeleriyle Yargıtaya başvurulmuştur. Yargıtayda dâva ile ilgili çalışmalar henüz başlamamıştır.

TURAN TAMAR

AVUKAT

YARGITAY HUKUK DAİRESİ BAŞKANLIĞINA
Gönderilmek üzere
Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesine

Yargıtay Hukuk Dairesi Başkanlığına
Gönderilmek üzere
Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesine

Temyiz edilen : İnşaat Mühendisleri Odası
Yekilleri : Avukat Turan Tamar ve Avukat Tuncut Akın
Diğer taraf : Ömerkin Büyükalp, Şerif Pınar, Ömer Akın, Ayhan
İlhan, Mehmet Türkmen, Emre Arslan, İlhan
Tufan Karaoğlu, Asim Kılıç, Ergül
Sergül, Güner Ünal, Diğer Ayık.
Yekilleri : Avukat İyke Güngör Özden
Temyiz edilen karar : Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin
971/373 E. 971/340 K. Sayı ve 2.6.1971
tarihli kararı.
Oluslar : Ankara 5. Asliye Hukuk Mahkemesinin
971/373 E. sayılı kararı ile övvekkilim
Oda aleyhine, 17. Genel Kurulunda ve Genel Kurul Kararlarının
intali için bir dava ikame edilmiştir.

Oda'nın vekili olan Avukat arkadaşlarımız
bideyette zihnen "husumet def'inde" bulunmuşlar, bu def'i dava-
cılar tarafından kabul edilmiş, davanın bu sebeple husumet yönü-
den reddi gerekirken, Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
ne tebliğat yapılmış, Birliğe iki temsilcinin duruşmaya katıl-
maları ile övvekkilim Oda'nın duruşmadan çıkartılmasını karar ve-
rilmiştir.

Bilhare, 3.6.1971 tarihli illekkorile ile,
husumet def'inden var geçtiğimiz, böyle bir def'in zihnen duruş-
ma bulundurulmuş, Oda aleyhine açılan davanın reddine karar ve-
rilmediğine göre, duruşmaya tekrar kabul olunması isteninde
bulunarak, 5. Mart 1971 tarihli duruşmaya Oda adına kabul olu-
şu ve yaptıkları savunmalar neyde geçirilmiştir.

Yürütmenin durdurulması ve duruşma istenmiştir.

Yargıtay Hukuk Dairesi Başkanlığına
— gönderilmek üzere —

Ankara 5. Asliye Hukuk Hâkimliğine

Temyiz eden : İnşaat Mühendisleri Odası
Vekilleri : Avukat Turan Tamar ve Avukat Turgut Akın
Diğer taraf : Öztekin Büyükalp, Şerif Pora, Orhan Ağaoğlu, Mehmet
Türkcan, Enver Ayanlar, İrfan Tufan Karaoğlu, Azimet
Köylüoğlu, Ercüment Sergen, Güner Unal, Gönçer Ayalp.
Vekilleri : Avukat Yekta Güngör Özden
Temyiz olunan karar : Ankara 5. Asliye Hukuk Hâkimliğinin 1971/373 E. 971/540
K. sayı ve 5.6.1971 tarihli kararı.
Olaylar : Ankara 5. Asliye Hukuk Hâkimliğinin 1971/373 E. sayılı
dosyası ile müvekkilim Oda aleyhine, 17. Genel Kurulunun
ve Genel Kurul kararlarının iptali için bir dava ikame edil-
miştir.

Odanın vekili olan Avukat arkadaşlarımız bidayette zuhulen "husumet def'in-
de" bulunmuşlar, bu def'i dâvacılar tarafından kabul edilmiş, dâvanın bu sebeple
husumet yönünden reddi gerekirken, Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine
tebliğat yapılmış, Birliğin iki temsilcisinin duruşmaya katılmaları ile müvekkilim
Oda'nın duruşmadan çıkarılmasına karar verilmiştir.

Bilâhare, 3.6.1971 tarihli dilekçemiz ile, husumet def'inden vaz geçtiğimizi,
böyle bir def'in zuhule müstenit bulunduğunu, Oda aleyhine açılan dâvanın reddi-
ne karar verilmediğine göre, duruşmaya tekrar kabul olunmamız isteminde bulu-
narak, 5 Haziran 1971 tarihli duruşmaya Oda adına kabul olunmuş ve yaptığımız
savunmalar zapta geçirilmiştir.

Buna rağmen, 5.6.1971 tarihli kararda, taraf olarak gösterilmediğimizden,
karar tarafımıza tebliğ edilmemiştir.

Kararda, İnşaat Mühendisleri Odasının taleplerinin reddine ilişkin bir hüküm
tesis edildiğine göre, bu kararı temyiz etmek hakkımızın da doğduğu bir gerçektir.

Mahkeme kalemine yaptığımız müracaat sonucunda, 14.6.1971 tarihinde kara-
rın tebliğini sağlayarak, temyiz hakkımızı kullanmaktayız.

Temyiz sebepleri :

1 — Gerek T.M.M.O.B., gerek İnşaat Mühendisleri Odası 6235 ve 7303 sayılı
komunlarla kurulmuş KAMU KURULUŞLARIDIR.

Bir kamu kuruluşunun Genel Kurulunun ve bu Genel Kurulda alınan kararla-
rın Asliye Hukuk Mahkemelerince iptali, hukuken mümkün değildir. İdari kazanın
görev sınırına giren bir meselenin, adli kaza mercilerince halledilemeyeceği hususu,
âmme intizamına taallük ettiği için, Asliye Hukuk Mahkemelerince re'sen görev-
sizlik kararının verilmesi gerekmektedir.

5. Asliye Hukuk Mahkemesinin, görev konusunu re'sen nazara almaması mü-
him bir zuhuldür.

Gerçekte karar, vazifesiz bir merciden verilmiş olması sebebiyle geçersiz ol-
makla beraber, bir kaziyei muhkemenin teşekkülüne mani olmak için kararın bu
yönden bozulmasını arz ve talep etmekteyiz.

2 — Asliye Hukuk Mahkemesi, bir KAMU KURULUŞUNUN Genel Kongre-
sinin ve Genel Kongre kararlarının iptali için görevli olsa dahi, temyiz edilen ka-
rarda başka bir önemli hata daha yapılmıştır.

T.M.M.O.B. temsilcilerinin kendi Yönetim Kurullarına ait ibraz ettikleri
26.5.1971 tarihli kararda, İnşaat Mühendisleri Odasının "Olağanüstü Kongreye git-
mesi ve Oda'da beliren ihtilâfın halli için seçimlerin yenilenmesi" derpiş edildiği
halde, bu Yönetim Kurulu kararına aykırı olarak temsilciler seçimlerin kamuna,, tali-
matname ve tüzük hükümlerine aykırı olarak yapıldığını ifade etmişler ve bu beyan-
lar Mahkemece geçerli addedilerek kararın mesnedi haline getirilmiştir.

Halbuki, T.M.M.O.B. Yönetim Kurulu, Oda'nın "Olağanüstü" Kongre yapmasına karar verdiğine göre, 17. Kongrenin geçerliliği zımnen kabul edilmektedir.

Yönetim Kurulunca geçerli kabul edilen Genel Kurul hakkında, temsilcilerin Mahkeme huzurunda yetkileri dışındaki beyanlarının hiç bir hukuki değeri bulunmaz.

Böylece, T.M.M.O.B. temsilcileri, Yönetim Kurullarının verdiği yetkiyi açıkça suistimal etmişler ve Mahkeme de bu açık suistimali kararın mesnedi haline getirmiştir.

Kararın bu suistimale istinat etmiş olması da bozulmasını gerektiren bir sebeptir.

3 — Bütün bu ileri sürdüğümüz temyiz itirazlarının bir an için geçerli olmadığı düşünülse dahi, husumet itirazının ara kararı ile halledilmiş olması da kararın bozulmasını gerektiren bir sebeptir.

Husumet def'inin kabul olunmasından sonra, davanın reddedilerek masraf ve vekâlet ücretinin dâvacılara yükletilmemesi kararın bozulmasını muciptir.

Sonuç : Kamunun açıkça ihlâli anlamını taşıyan bu kararın, uygulanması halinde, milvekkilim Oda'nın uğrayacağı zararın, karar ilerde bozulsa dahi telâfisi imkânsız olacağından dâva sonuna kadar yürütmenin durdurulmasına, yukarıda açıklanan nedenlerle kamuna tamamen aykırı olarak verilen kararın bozulmasına, duruşma icra olunmasına, masraf ve vekâlet ücretinin aleyhine temyiz olunanlara yükletilmesine karar verilmesini saygılarımla arz ve rica ederim.

YÖNETİCİLERİMİZ HAKKINDAKİ DÂVA

XVII. Genel Kuruldan sonra bazılarının Yönetim Kurulu hakkında öne sürdükleri iddialara benzer iddialarla Sıki Yönetim Makamlarınca Odamız Yöneticileri hakkında kovuşturma açılmıştır.

Temmuz ayı ortalarında Oda Yöneticilerinin evleri ve işyerleri aranılmış ve 26 Temmuz tarihinde Yöneticilerimiz göz altına alınmışlardır. Bu tarihten 5 gün sonra tutuklanan Yöneticilerimizin dördü 40 gün tutuklu kaldıktan sonra serbest bırakılmışlardır.

Halen dördü tutuksuz, üçü ise tutuklu olan Yöneticilerimiz hakkında Ankara Sıki Yönetim Komutanlığı 1 numaralı Askeri Mahkemesinde dâva açılmıştır. Yöneticilerimiz "Bir sosyal sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses ıktisadi ve sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye matuf" cemiyet kurmak veya buna üye olmakla suçlanmaktadır. Bu dâva Dev - Genç dosyası ile birleştirilmekle beraber Oda Yöneticilerimiz bağımsız bir bölüm içinde suçlanmaktadır.

Oda merkezimizin bazı şubelerle olan ilişkileri, 17. Genel Kurul sonrasında ait gelişmeler yüzünden, önemli ölçüde aksamıştır. Bu şubelerimiz İstanbul ve İzmir Şubeleridir. Bilindiği gibi 17. Genel Kuruldan sonra bir kısım üyeler, "Yürütme Kurulu" adını verdikleri bir örgütlenmeye giderek, Oda merkezi ve 17. Genel Kurul kararları aleyhine çalışacaklarını bildirmişlerdi. Bu "Yürütme Kurulu" içinde maalesef İstanbul ve İzmir Şube Başkanlarımız da yer almış bulunmakta idiler.

Bu "yer alışı" yarattığı gelişmeler Oda - Şube ilişkilerinde sınırlı ve zararlı bir gerginliğin doğmasına sebep olmuş, sürtüşmeleri ve ayrılıkları körükleyici bir rol oynamıştır. Bu gün İstanbul ve İzmir şubelerinin Yönetim Kurulları değişmiştir. Amacımız kapanmasını istediğimiz yaraların deşilmesi de değildir. Yalnız, Oda içindeki bölünmeleri önlemek amacıyla, Oda Merkez Yönetim Kurulunun nelere tahammül ettiğini, ne kadar hoşgörü ile davrandığını bir kaç örnekle belgelemek istiyoruz.

ÖRNEK 1 — İstanbul Şubemizin olağan malî denetimi Odamız Denetçilerine yaptırılmak istenmemiştir. Her zaman Cumartesi - Pazar günleri yapılan malî denetim için daha önceden tarih bildirildiği halde aşağıdaki cevap alınmıştır.

İnşaat Mühendisleri Odası
Selânik Caddesi 19/1 - Ankara

TELGRAF

7 Temmuz 1457 sayılı yazınıza karşılıktır. Tatil günlerinde Şubemiz kapalıdır. İlgililer bulunamayacaktır bilgilerinize sunulur.
İstanbul Şubesi

ÖRNEK 2 — İstanbul Şubesi eski Yönetim Kurulu malî denetimini Gemi Mühendisleri Odası Denetleme Kuruluna yaptırarak, tüm hukuk kurallarını ve Odamızın onurunu çiğnemiştir. Bu konudaki Şube kararı aşağıdadır.

İnşaat Mühendisleri Odası
Başkanlığına
ANKARA

21.12.1971
170 1805

Bilindiği gibi Oda XVII. Genel Kurul seçimleri Ankara 5. Asliye Mahkemesince bozulmuş ve yürütmeyi erteleme (tehiri icra) kararı alınmamış olduğu sürece ilâm yitirilmektedir. Bu nedenle Oda Denetim Kurulu'nun seçimi de geçersiz bulunmaktadır.

Şube muhasebemizin deentiminin, Yönetim Kurulu kararıyla, Gemi Mühendisleri Odası Denetim Kurulu'na yapılmakta olduğu bilgini-ze sunulur.

Saygılarımızla,
GENEL SEKRETER
(Şevki ERKER)

ÖRNEK 3 — İzmir Şubesi Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu üyelerimizin tutuklanması dolayısıyla acele bir bildiri yazmakta hiç bir sakınca görmemiştir.

Bu bildiride Oda Yönetimi için bazı teoriler öne sürülmüş, Oda içinde birlik ve beraberliğin sağlanması yolunda çalışıldığı bildirilmiştir. Ama bu art niyetli teşebbüs geri tepmiştir.

Bu davranış, Şube çapında yeni huzursuzlukların, sürtüşmelerin kaynağı olmuş ve istenildiği iddia edilenin tam tersine sonuçlanmıştır. İzmir'deki 23 üyemizin bu bildiriyi karşı yayınladıkları bildiri aşağıdadır.

Sayın Meslektaşlarımız,

Aylardır, belli ağızlarla sürdürülen fesat kampanyası son günlerde zirveye ulaştı ve bu bildiriyi sizlere iletmemize sebep oldu.

Genel Kurul oylamaları üzerine, son olaylar üzerine, Şube Yönetim Kurulunun giriştiği polemik bölücülüğün en belirli haline gelmiştir. Yukarıda isimleri bulunan bizler, Şube Yönetim Kurulunun haksız yere başlattığı bu girişimi yerer, karşı mücadelemizi en etkin biçimde yapacağımızı bölge mühendisi arkadaşlarımıza bildirir desteklerini bekleriz.

Son bildirilerinde adetâ çoğunluk imişcesine bir ifade kullanan bu kişilere, Genel Kuruldan sonra Genel Kurula katılan üyelerin yüzde elisi olduklarını tutarsız belgelerle isbata çalıştıklarını hatırlatır, Türk Mühendisliğinin aydınlar safında öncü olma çabasının bir spor kulübü taraftarlığına dönüştürülemeyeceğini temin ederiz.

İnşaat Mühendisleri Odasının varlığını sürdürme çabalarını sanki bir suçmuş gibi takdim etmeye uğraşan, aylardan beri Genel Kurulu iftiralari ile kirletmeye çalışan, muhatabı İnşaat Mühendisleri Odası olmayan bir davanın kesinleşmemiş sonucunu ortaya koyarak suçlamalar yapan bu Şube Yönetim Kurulunu istifaya davet ederiz.

Artık bizleri temsil edemeyeceğini bildiğimiz ve 12 Martın hedefi olan bir çirkin politikacının fikir ortakları olarak gördüğümüz bu Yönetim Kurulunun aynı pişkinlikle suçlamalarını sürdüreceklerini bildiğimizden, BÜTÜN İZMİR BÖLGESİ MÜHENDİSLERİNİ Şube olağanüstü kongresi için imza vermeye davet ederiz.

Mühendisler Odasını kokteyl köşesi haline getirtmeyeceğiz.

SAYGILARIMIZLA.

Bu örnekler çoğaltılabilir. Ama Oda merkezinin nasıl güçlükler, baskılar ve tehditler altında çalıştığını ve Oda bütünlüğünü korumak için nelere göğüs gerdiğini, tahammülü ettiğini göstermek açısından bu kadar örnek yeterlidir sanıyoruz.

Görüldüğü gibi Oda merkezi İstanbul ve İzmir Şubeleri ile formal bağlarını korumak için bile büyük bir sabır ve feragatle çalışmak zorunda kalmıştır. Yeni Yönetim kurullarının daha olumlu şartlarla çalışabileceği inancındayız. Çünkü böylesi zorluklardan sonuçta tüm Odamız mensupları zarar görmektedir.

TEMSİLCİLİKLERİMİZİN ÇALIŞMALARI

Geçtiğimiz yıl yeni temsilcilikler açma ve Belediyelerle protokollar düzenliyerek inşaat yapımını düzenleme yolunda geniş ve olumlu adımlar atılmıştır. Özellikle küçük illerdeki idealist ve çalışan arkadaşlarımızın bu yoldaki hassasiyetleri ilerisi için ümit kaynağı olmaktadır.

Bu sene kurulan Gaziantep, Bolu, Trabzon, Diyarbakır, Zonguldak illerindeki yeni temsilciliklerimiz ile birlikte temsilciliklerin sayıları 13'e ulaşmıştır. Ayrıca Denizli, Afyon, Nazilli, Giresun illerinde de temsilcilikler kurulması için gerekli işlemler tamamlanmaktadır.

Bu arada temsilciliklerimizin belediyelerle protokollar imzalanmasında da önemli adımlar atılmıştır. Bunlar arasında Trabzon, Kastamonu Temsilciliklerimiz gelmektedir. Bu protokollarda

- 1 — İhtisas ayırımının tatbikatı,
 - 2 — Belge tatbikatı,
 - 3 — Fen adamlarının belediyelerce sicillerinin tutulması,
 - 4 — Proje düzenleme ve fennî sorumluluk hizmetlerinin 6785 sayılı kanunun 14. maddesine göre tatbikinin gerçekleştirilmesi,
 - 5 — Belediyeye proje ibraz eden inşaat mühendisleri ve 3458 sayılı kanunun 9. maddesinin uygulanması,
- Konuları karar altına alınmıştır.

ÖNERİLERİMİZ :

Temsilciliklerin çalışmalarında şu konulara da eğilmelerini faydalı görmekteyiz.

- a) Şehir nazım planı, şehirleşme ve gecekondu sorunu üzerinde Mimarlar Odası ile ortak çalışmalar,
- b) Bölgesel ve yerel malzeme ve yapım tekniği ile yapılan yapılar hakkında araştırmalar,
- c) Bölgenin jeolojik durumunu da dikkate alarak, bölgedeki yapıların depreme dayanıklılığının incelenmesi,
- d) Bölge için bir ucuz yapı tipi'nin araştırılması,
- e) Bölgede İnşaat sektöründeki gelişme ve dalgalanmaların incelenmesi,

Bu örnekler çoğaltılabilir. Bütün bu çalışmalar için Oda Merkezi ile bağlar kurulmalı, ilgili Bakanlık ve dairelerin bu konulardaki çalışmalarından yararlanılmalıdır. Bu çalışmalar Odamızın varlığını kamu oyuna duyurarak, Oda merkezi ile örgüt arasındaki bağları kuvvetlendirecektir. Ayrıca bu çalışmaların konferanslar ve bildiriler şeklinde halk oyuna açıklanması halkımızın aydınlatılması önemli bir görev olarak karşımızda durmaktadır.

Geçen sene başlattığımız, "Şube ve Temsilciliklere geziler" programı bu yılın şartlarından dolayı yeteri kadar gerçekleştirilememiştir. Dönem başında Teksen ve diğer odalarla birlikte düzenlediğimiz Çorum, Samsun, Sivas, Trabzon, Erzurum, Kars, Van, Diyarbakır, Elâzığ gezileri çok olumlu sonuçlar vermekle beraber devamı sağlanamamıştır.

Samsun İli Temsilcimizin gönderdiği faaliyet raporunda yapılan çalışmalar dört grupta toplanmıştır.

1 — Çalışmalarımız eski senelere nazaran daha ileri safhalara gitmiş, daha kaliteli projeler yapılmış, Belediyemizin de yardımıyla vizesiz proje geçirilmemiştir. Şehir imarı bakımından Belediye Fen İşleriyle müşterek proje tetkikleri; istenen tarzda yapılmasında temsilcilik olarak gayret gösterilmiş Belediye Fen İşlerine yardımcı olunmuştur.

Ayrıca 1970 senesinde fenni mesuliyetler tahditli olarak yapılmak istenmiş ancak serbest çalışan elemanların azlığından vazgeçilmiştir. 1971 yılında Belediyemizin de arzuları üzerine fenni mesuliyetler tahditli olarak yapılması kararlaştırılmıştır. Bu durum birer yazı ile hem Belediyeye hem de bütün ilgili arkadaşlara duyurulmuştur. Fenni mesuliyet tahdidi 15 adet olarak tesbit edilmiştir.

Bundan başka Resmi dairelerde çalışan arkadaşların sorunları da Temsilciliğimizce yakından takip edilmiş, bilhassa son Teknik Personelin tutumu Merkezce takip edildiğinden temsilcilik olarak merkezin vereceği talimat çerçevesinde hareket edilmiş, nitekim son gelişmelerde arkadaşlara iletilmiştir.

2 — Vize Uygulaması :

Vize işlemi temsiliyetimizin kuruluşundan bu zamana kadar 5,5 sene devam etmiş gün geçtikçe daha tekâmül kaydetmiştir.

Arkadaşlar için Merkezin gönderdiği asgari fiyat % 1,5 olarak tesbit edilmiş bunun % 05'i proje, % 05'i fenni mesuliyet, % 05'i Betonarme hesapları olarak ayrılmıştır. Bina maliyetleri ise Belediyemiz sınırları dahilinde hem Betonarme, hem yığma inşaatlarda m² 300.00 TL. olarak kabul edilmiştir.

3 — Serbest çalışanların durumu :

Vilâyetimizde serbest olarak çalışan 15 Mühendis vardır.

Bu 15 mühendis arkadaşın temsiliyetimize ettirdikleri vize sayısı

Proje mesuliyeti	: 1969 (son 6 ay içinde)	: 148 adet
	: 1970 yılı içinde	: 197 "
	Yekûn	: 345 "
Fenni mesuliyet	: 1969 (son 6 ay içinde)	: 88 "
	: 1970 yılı içinde	: 150 "
	Yekûn	: 238 "

tesbit edilmiştir.

4 — Sağlanan gelir ve masraflar :

1969 yılı son 6 aylık ile 1970 yılı içerisinde :

(1969 yılının ilk 6 aylık durumu evvelki 2 senelik seçim faaliyet raporunda anlatılmıştır.)

1969 geliri (6 aylık) = 7687.50 TL.

(% 60 - % 70 Oda hissesi	=	4981.25 TL.
Masraflar	=	1351.25 TL. çıktıktan sonra
Yekûn	=	3630.— TL.
1970 yılı geliri	=	12258.00 TL.
(%50 - %60 - %70) Oda hissesi	=	6980.60 TL.
Masraflar	=	2190.60 TL.
Yekûn	=	4790.00 TL. toplanmıştır.

ÇORUM TEMSİLCİLİĞİNİN ÇALIŞMA RAPORU

Temsilcilikimiz bu dönemde de mutadî olan proje vizelerinin yapımı yanında, İnşaatların mahalline gidilerek te denetimi yapılmıştır.

Ayrıca, bir önceki devre raporunda bahsedilen "Deprem Öncesi Halk Eğitimi" konulu fotoğraf sergisini tahakkuk ettirmiştir. Sergi oldukça ilgi görmüş bu arada serginin açılış süresi olan 3.12.1971 tarihi ile 18.12.1971 tarihleri arasında şehrin büyük sinemalarında depremle ilgili filmler gösterilerek, halkın daha fazla daha yakından depremleri bilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır.

Daha önce Başkanlığınza gönderilen mahalli gazetelerimizde de görüldüğü üzere basın yolu ile de halk aydınlatılmağa çalışılmıştır.

Üyelerimizle de zaman zaman sohbet toplantıları düzenlenmekte, teknik konularımızın eleştirilmesi yapılmak suretiyle faydalı olmağa çalışılmaktadır.

VI. TEKNİK KONGRE ÇALIŞMALARI

1973 yılı içinde yapılacak Türkiye İnşaat Mühendisliği VI. Teknik Kongresi ile ilgili ön çalışmalar tamamlanmıştır. Dr. Ertan Acaroğlu'nun enel Sekreterliğinde yürütülen kongrede işlenecek konular ve raportörler şöyledir:

KONU 1 : ZEMİN ÜST YAPILARI :

Raportör : Dr. Fevzican A. Akyüz

Bu konu içinde sunulacak tebliğlerasağıdaki alt-konulardan birisine uygun olmalıdır.

1. Elektronik Hesap Makinaları Uygulamaları :

Yapıların statik ve betonarme hesaplarında son yıllarda elektronik hesap makinalarının geniş çapta kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Bu konularda problemlerin doğru, çabuk ve ucuz hallini öngören elektronik hesap makinaları için hazırlanmış programların mühendislerle tanıtılması gerekli olmaktadır. Bu bakımdan tebliğ konusu olarak şu sahalarda çalışmaların sonuçları beklenmektedir :

a) Yapı sistemlerinin statik ve betonarme problemlerinin çözümlerinin otomasyonu ile ilgili teorik ve uygulamalı çalışmalar, bu maksatla geliştirilmiş olan programların tanıtılması,

b) Çeşitli dağınık programlama çabalarının organize edilmesi ve kolektif çalışma yollarının aranması ile ilgili çarelerin incelenmesi,

c) Yapı sistemlerinde optimizasyon problemleri ile ilgili otomasyon yöntemleri ve uygulamaları,

d) Yapı sistemlerinin çözümlerinin otomasyonu yaygınlaştıkça bu sahadaki eski yöntemlere yönelmiş potansiyel işgücünün elektronik hesap bilimleri sahasına çevrilmesi için gerekli ön tedbirler hakkında sosyo - ekonomik incelemeler.

2. Türkiye'de uygulaması ender görülen yapılar :

Kalkınmış çağdaş ülkelerde geniş çapta uygulamaları görülen bazı yapı türlerinin benzerlerine memleketimizde pek az rastlanmaktadır. Çağdaş bilimsel ve teknolojik seviyeye ulaşmış meslekdaşlarımız için basit uygulamalar mahiyetinde olabilecek bu konulara bir aydınlık getirmek amacı ile beklenecek tebliğ konuları şöyle sıralanabilir :

a) Geniş açıklıklı çelik köprülerin hesapları ve yapımları ile ilgili sorunlar. Proje ve inşaat safhalarında çeşitli problemlerin halli için orijinal fikir ve çalışmalar.

b) Geniş açıklıklı betonarme köprülerin hesapları ve uygulamaları ile ilgili problemlerin incelenmesi. İlkel gerilmeli beton uygulamaları hakkında teknik ve ekonomik incelemeler.

c) Betonarme ve çelik kabukların hesapları ve uygulamaları ile ilgili problemlerin incelenmesi.

d) a, b, c maddelerinde zikredilen yapı türleri ile ilgili Türkiye'nin teknolojik malzeme ve işgücü potansiyeli ile gelişmiş ülkelerle karşılaştırmalı etüdler. Bugünkü durumun gerçekçi şekilde incelenmesi.

3. Prefabrike Zemin Üstü Yapıları İnşaatı :

Son günlerde bilhassa depremlerin ortaya çıkardığı süratli ve ucuz inşaat konusunda prefabrike yapılar geniş ölçüde dikkati çekmiştir. Prefabrikasyon konusunun ekonomik değeri ve öneminin yurdumuzda uygulama imkânlarını ortaya koyacak şekilde çalışmalar beklenmektedir.

KONU : 2 — TÜRKİYE'DE KENTLEŞME SORUNU :

Raportör : Dr. İlhan Tekeli

Bu konu içinde sunulacak tebliğler aşağıdaki çerçeve içinde ele alınmalıdır :

1. Karar çevresi ve kentleşme ilişkileri :

Bu konuda hazırlanacak bildirimlerde ülkenin sosyo - ekonomik yapısının ortaya çıkardığı kuvvet gruplarının nasıl bir karar çevresi ortaya çıkardığı ve karar çevresinin kentleşme olgusunun çözülmesinde nasıl sınırlar ortaya koyduğu incelenecektir. Karar çevresini ülke düzeyinde ve kent düzeyinde olmak üzere iki farklı düzeyde almakta yarar vardır.

a) Türkiye'de Merkezi karar çevresinin özellikleri kentleşme olgusuna etkileri,

b) Türkiye'de kent düzeyindeki karar çevresinin özellikleri ve kent planlama olgusuna etkileri,

Bu bölüm için genel karar çevresi modellerinden kentleşme için tümden gelecek sonuçlar çıkarılabileceği gibi, tek tek kentleşme ile ilgili kararların birer örnek olay olarak incelenmesi ile genellemeye varan bildiriler de hazırlanabilir.

2. Teknoloji'nin karar çevresi ve kentleşme etkisi :

Kentleşmenin temeldeki nedenleri, sosyo - ekonomik olduğu kadar teknolojiktir. Bir ülkenin kentleşme sorunlarını, ülkenin teknolojik düzeyi tayin ettiği gibi aynı, teknolojik düzey belirli kararların alınmasını da zorunlu kılar. Bildiriler, teknoloji düzeyinin kentleşme sorunları ile bunların çözümleri arasında nasıl karşılıklı ilişkiler olduğunu göstermeğe dönük olmalıdır :

a) Türkiye'nin teknolojik düzeyi, Türkiye'deki kentleşme olgusunun hangi özelliklerini belirlemektedir.

b) Türkiye'deki kentleşme biçiminin ortaya çıkardığı ve çözümü teknolojik olan sorunlar nelerdir.

c) Türkiye'nin teknolojik düzeyi - kentleşme sorununun çözümünde karar çevrelerini nasıl etkilemekte ve ne tip çözümlere zorlamaktadır.

3. Kentleşmenin özel sorunlarına İnşaat Mühendisliğinin getirebileceği çözümler :

Bu bölümde yer alacak bildirimlerde, daha çok, tek kent düzeyindeki sorunlara İnşaat Mühendisliği teknolojisindeki yeniliklerin ne tip çözümler getirebileceği incelenecektir.

Bu bildiriler su konularda olabilir.

- a) Düşük maliyetli şehirleşmeye imkân sağlayacak İnşaat Mühendisliği çözümleri,
- b) Hızlı şehirleşmenin konut talebini karşılamağa imkân veren büyük inşaat organizasyonları ve Türkiye'de gerçekleştirme yolları,
- c) Alt yapı yatırımlarının kent büyümesini yönlendirmekte kullanılma imkânları,
- d) Alt yapının kent planlamasına paralel olarak planlanması yöntemleri ve sağlayacağı ekonomi,
- e) Kamu hizmetlerinin örgütlenmesi stratejileri,

Bu üç genel başlık altında ele alınan alt başlıklar konuyu açıklamak için ayrılmıştır. Genel çerçeveye uygun olarak yeni konular önerilebilir, alt başlıkların içerikleri parçalanabilir. Alt başlıklar böyle esnek bir çerçeve olarak düşünülmelidir.

KONU 3 — ZEMİN ALT YAPILARI :

Raportör : Dr. Çetin Soydemir

Bu konu içinde sunulacak tebliğlerin de ülke sorunlarını ortaya koyucu, yapıcı, gerçekçi, çözüm arayıcı amaçlara yönelmesi ve araştırmacı çalışmayı arttırıcı nitelikte olması beklenmektedir. Bu tebliğler aşağıdaki çerçeve içinde ele alınacaktır.

1. Zemin özellikleri,
2. Sığ ve derin temeller,
3. Zemin dinamiği (Titreşime maruz makina temelleri ve Üst yapı Alt yapı zemin ilişkileri)
4. Uygulamada karşılaşılan ilginç zemin ve temel problemleri.

KONU 4 — SU YAPILARI :

Raportör : Dr. Mehmetçik Bayazıt

Bu konu içinde sunulacak tebliğler aşağıdaki çerçeve içinde ele alınmalıdır.

1. Türkiye'nin Hidrolojisi : Bu konu Türkiye'deki bütün su yapılarının projelendirilmesindeki ön çalışmalarda taşıdığı büyük önem açısından ele almaya değer görülmüştür. Ayrıca hidroloji konusunda dünya ölçüsünde bir Uluslararası Hidroloji On-yılıının içinde bulunduğumuz gibi bu konuya yurdumuzdaki eğitici ve uygulayıcı kuruluşlarda verilen önem de gittikçe artmakta, araştırmalar hız kazanmaktadır.

2. Büyük Barajların Projelendirilmesi ve İnşaatı : Son yıllarda Türkiye'de inşa edilmekte olan barajlar bu konuya eğilmeyi gerektirmektedir. Bu barajların inşaatında görev almış olan mühendislerimizin edindikleri tecrübeleri ortaya koymalarından büyük faydalar beklenmektedir.

3. Hidroelektrik Tesisleri : Bu konu da Türkiye'nin kalkınması açısından önem taşımaktadır. Bu tesislerin ön planlama safhasından işletme safhasına kadar çeşitli aktüel problemlerle karşılaşıldığı ve bunlar üzerinde araştırmalar yapıldığı bilinmektedir.

4. Akarsularda Katı Madde Hareketi : Henüz fiziksel esasları yeter derecede belirlenemediği için dünya ölçüsünde temel araştırmaların yapılmakta olduğu bu konu fazla miktarda katı madde taşımakta olan akarsularımız için özel bir önem taşımaktadır. Barajların donması ile ilgili problemlere ağırlık verilmesi uygun olacaktır.

5. Su Kaynaklarının Geliştirilmesi : Ekonomik ve sosyal yönlerini de gözönüne alarak çok maksatlı su kaynakları tesislerinin sistem analizi metotlarıyla planlanması Türkiye'nin aktüel problemleri arasındadır.

Bu konu ile ilgili her türlü çalışmanın karşılaşılan problemlerin çözümüne büyük katkıda bulunacağı düşünülmektedir..

5 — SEMİNER :

Yönetici : İnş. Yük. Müh. Oktar Türel

VI. Teknik Kongrede işlenecek konulardan başka, İnşaat mühendislerinin geniş kapsamlı problemlerini incelemek üzere "İnşaat Mühendisliği ve Sosyo - Ekonomik Sorunlar" konulu bir seminer düzenlenecektir. Kongreye katılacakların bu seminere de ilgi duyacakları ve tebliğlerle katılacakları düşünülmektedir.